

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Gdańsk, dnia 9 grudnia 2021 r.

Poz. 4753

UCHWAŁA NR XL/449/2021 RADY GMINY SŁUPSK

z dnia 26 października 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Usług Społecznych w Gminie Słupsk

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372), art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1818),

Rada Gminy Słupsk uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Usług Społecznych w Gminie Słupsk - stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Słupsk.

§ 3. Uchwała podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego i wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2021 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Słupsk

Dariusz Perlański

Załącznik do uchwały Nr XL/449/2021

Rady Gminy Słupsk

z dnia 26 października 2021 r.

PROGRAM USŁUG SPOŁECZNYCH DLA GMINY SŁUPSK NA LATA 2021-2025

CENTRUM USŁUG
SPOŁECZNYCH
GMINY SŁUPSK

[1 grudnia 2021 r.]

SPIS TREŚCI

I OTOCZENIE PRAWNE PROGRAMU	3
II. CHARAKTERYSTYKA GMINY	6
2.1. Lokalizacja.....	6
2.2. Jednostki organizacyjne gminy.....	8
2.2.1 Centrum usług społecznych gminy Słupsk.....	9
2.3. Infrastruktura drogowa, techniczna i komunikacyjna	12
2.4. Dane demograficzne	13
2.5. Polityka senioralna.....	15
2.6. Rynek pracy	21
2.7. Oświata	22
2.8. Instytucje Kultury	25
2.8.1. Centrum Kultury i biblioteka publiczna gminy Słupsk	25
2.8.2. Biblioteki.....	27
2.8.3. Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie	28
2.9. Sport.....	32
2.10. Turystyka, zabytki & walory krajobrazowe.....	34
2.11. Bezpieczeństwo publiczne – Policja, Straż Gminna, OSP.....	36
2.12. Organizacje pozarządowe & dialog społeczny	38
2.12.1. Organizacje pozarządowe.....	38
2.12.2. Program współpracy Gminy Słupsk z sektorem NGO na 2021 r	40
2.12.3. Fundusz sołecki	42
2.12.4. Młodzieżowa rada Gminy & inne formy dialogu samorządu z mieszkańcami	42
2.13. Ochrona środowiska naturalnego.....	44
2.14. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów społecznych.....	45
2.14.1. Strategia Rozwiązywania Problemów społecznych gminy Słupsk na lata 2016-2025.....	45

2.14.2. Pomoc społeczna	47
III. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY SŁUPSK W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z DIAGNOZY	49
3.1. Grupa badana, cel & metodologia diagnozy	49
3.2. Podstawa prawna diagnozy	50
3.3. Wnioski i rekomendacje uzyskane w badaniu dorosłych mieszkańców	50
3.4. Wyniki i rekomendacje uzyskane z badania dzieci i młodzieży szkolnej	57
3.5. Wnioski i rekomendacje uzyskane w badaniu przedstawicieli instytucji samorządowych....	63
3.6. opis potrzeb uzasadniających realizację programu	69
IV. ANALIZA SWOT	71
V. PROGRAM USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY SŁUPSK NA LATA 2021-2025.....	74
5.1. Cel programu, okres realizacji i określenie sfer usług społecznych.....	74
5.2. Usługi społeczne oferowane w programie, kierunki działań i wskaźniki realizacji usług	75
5.3. Okres realizacji	88
5.4. Organizacja, realizator i wykonawcy programu.....	88
5.5. Charakterystyka i przewidywana liczba osób objętych programem	90
5.6. Warunki i tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych oferowanych w programie	91
5.7. Dane osobowe niezbędne do kwalifikowania osób zainteresowanych skorzystaniem z usług społecznych	92
5.8. Monitorowanie i ocena Programu oraz mierniki efektywności	92
5.9. Budżet, źródła Finansowania Programu & odpłatność za usługi społeczne	95
Spis wykresów, tabel i rysunków	96

I OTOCZENIE PRAWNE PROGRAMU

Od 1 stycznia 2020 r. w polskim porządku prawnym obowiązuje Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. 2019 poz. 1818). W przepisach podanej ustawy określono zasady:

- przyjmowania przez gminę programów usług społecznych,
- tworzenia, zadania, organizację oraz zasady działania centrum usług społecznych
- realizowania programów usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Pojęcie „usług społecznych” jest dużo bardziej pojemne znaczeniowo, niż „pomoc społeczna”, jak bowiem wskazano w art. 2. ust. 1. ww. ustawy usługi społeczne oznaczają działania z zakresu: polityki prorodzinnej, wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, wspierania osób niepełnosprawnych, edukacji publicznej, przeciwdziałania bezrobociu, kultury, kultury fizycznej i turystyki, pobudzania aktywności obywatelskiej, mieszkalnictwa, ochrony środowiska, reintegracji zawodowej i społecznej – podejmowane przez gminę w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej, świadczone w formie niematerialnej bezpośrednio na rzecz osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Podstawę prawną do opracowania i wdrożenia niniejszego Programu Usług Społecznych Gminy Słupsk stanowi art. 4 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych. Zgodnie z tym przepisem rada gminy może przyjąć, w drodze uchwały, program usług społecznych, określający usługi społeczne wynikające z potrzeb wspólnoty samorządowej. Uchwała w tej sprawie stanowi akt prawa miejscowego. Rada gminy może przyjąć więcej niż jeden program usług społecznych. Natomiast opracowywanie, przyjmowanie, realizowanie i ocena programów usług społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze fakultatywnym.

Zgodnie z art. 5. ust. 1. Ustawy usługi społeczne określone w programie usług społecznych mogą być kierowane do osób, rodzin, grup społecznych, grup mieszkańców o określonych potrzebach lub ogółu mieszkańców.

Wśród aktów prawnych, które rzutują na kształt niniejszego Programu oraz działania podjęte w celu jego realizacji, znajdują się w szczególności:

- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1492),
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 713),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz.U. 2020 poz. 1327).
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 426),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tj. Dz.U. 2019 poz. 2133),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. 2020 poz. 111),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz.U. 2020 poz. 176),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. 2020 poz. 1057),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. 2020 poz. 1409),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2020 poz. 218),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz.U. 2020 poz. 2050),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz.U. 2020 poz. 808),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2020 poz. 821),
- ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2365 z późn. zm.),

W opracowaniu Programu Usług Społecznych dla gminy Słupsk uwzględniono postanowienia następujących dokumentów opracowanych na szczeblu Państwa i województwa pomorskiego:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030,

- Krajowa Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021,
- Program wieloletni "Senior+" na lata 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025,
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030+,
- Ramowy Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2022,
- Wojewódzki Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014-2020,
- Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020,
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020,

W stworzeniu niniejszej Strategii wzięto ponadto pod uwagę obowiązujące w gminie Słupsk w 2021 r. dokumenty przyjęte do realizacji przez władze gminy Słupsk oraz władze powiatu słupskiego:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Słupskiego na lata 2013 - 2020,
- Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w powiecie słupskim na lata 2018-2020,
- Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie słupskim na lata 2021-2025,
- Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Słupskiego na lata 2012-2022,
- Strategia rozwoju gminy Słupsk na lata 2015 – 2020
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025
- Gminny programu profilaktyki uzależnień gminy Słupsk na rok 2021
- Program współpracy gminy Słupsk z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2021 rok,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy Słupsk na lata 2016 -2025,

- Programu ochrony środowiska dla gminy Słupsk na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027,
- Gminny Program „Gmina Słupsk Seniorom na lata 2018-2027”.

II. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. LOKALIZACJA

Gmina Słupsk jest usytuowana w północnej części Polski na Pomorzu Środkowym w odległości około 10 km od Morza Bałtyckiego. Gmina obejmuje powierzchnię 260,58km².

Gmina Słupsk graniczy z następującymi jednostkami:

- Gmina Smołdzino (od północnej strony),
- Gmina Ustka (od północnej strony),
- Gmina Damnica (od wschodniej strony),
- Gmina Główny (od wschodniej strony),
- Gmina Dębica Kaszubska (od południowej strony),
- Gmina Kobylnica (od południowej strony),
- Gmina Postomino (od zachodniej strony, województwo zachodniopomorskie).

Gmina Słupsk sąsiaduje również z miastem Słupsk, największym ośrodkiem miejskim w regionie, które jest otoczone z trzech stron przez Gminę. Na terenie gminy nie ma dominującego ośrodka usługowo-administracyjnego. Urząd Gminy ma swoją siedzibę w mieście Słupsk.

Rys. 1. Położenie gminy wiejskiej Słupsk w powiecie słupskim i w woj. pomorskim.
(Źródło: Wikipedia)

Rys. 2. Mapa gminy Słupsk i usytuowanie na tle kraju.
(Źródło: https://www.gminasłupsk.pl/strona/menu/11_opis)

Gmina Słupsk to gmina wiejska, a w zasadniczym podziale administracyjnym państwa należy do województwa pomorskiego i powiatu słupskiego, stanowiąc 11,4% powierzchni powiatu. W gminie Słupsk znajduje się 41 miejscowości i 35 sołectw.

Gmina Słupsk jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne, z których ok. 80% stanowią grunty orne, a ok. 17% użytki zielone. Lasy zajmują ok. 28%. Pozostałe obszary zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane oraz tereny inne.

Rys. 3. Herb powiatu słupskiego i gminy Słupsk
Źródło: www.bip.powiat.słupsk.pl,
www.gminasłupsk.pl

Rys. 4. Herb województwa pomorskiego
Źródło: www.pomorskie.eu

2.2. JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE GMINY

Jednostkami budżetowymi gminy Słupsk są:

- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Bierkowie,
- Szkoła Podstawowa im. Henryka Sienkiewicza w Głobinie,
- Szkoła Podstawowa im. Leopolda Staffa we Włynkówku,
- Szkoła Podstawowa im. Gen. Roweckiego „Grota” we Wrześciu,
- Szkoła Podstawowa im. Mjr Henryka Sucharskiego w Jezierzycach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Redzikowie,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Czesława Miłosza w Siemianicach,
- Przedszkole Gminne „Bajka” w Jezierzycach
- Gminny Żłobek "Iskiereczka" w Redzikowie,

- Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk,
- Centrum Usług Wspólnych w Gminie Słupsk.

Gmina Słupsk jest organizatorem dla jednej instytucji kultury - Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy Słupsk.

Ponadto Gmina Słupsk jest jednostką założycielską dla trzech następujących gminnych spółek prawa handlowego:

- Gminne Towarzystwo Budownictwa Społecznego w Jezierzycach Sp. z o.o.,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji Gminy Słupsk Sp. z o.o.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Jezierzycach Sp. z o.o.

Gmina Słupsk jest członkiem dwóch spółdzielni socjalnych: Spółdzielni Socjalnej "Bociek" i Spółdzielni Socjalnej "Pomocna dłoń".

2.2.1 CENTRUM USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY SŁUPSK

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, realizatorem programu usług społecznych jest centrum usług społecznych. W dalszych przepisach przedmiotowej ustawy (w rozdziale 3 i 4) unormowano zasady tworzenia, działania i organizacji centrum.

Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk zostało powołane Uchwałą nr XXVII/284/2020 Rady Gminy Słupsk z dnia 27 października 2020 r. w sprawie przekształcenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupsku w Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk i uchwalenia statutu Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk oraz rozpoczęło swoją działalność 1 stycznia 2021 r. Centrum jest jednostką organizacyjną gminy Słupsk działającą w formie jednostki budżetowej stworzoną do zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych oraz indywidulanych jej mieszkańców, zwłaszcza w zakresie integracji i pomocy społecznej oraz polityki prorodzinnej.

Centrum ma siedzibę w Mieście Słupsku przy ul. Obrońców Wybrzeża 2.

Centrum realizuje zadania o których mowa w art. 13 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, usługi społeczne

wykonywane dotychczas przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupsku oraz ponadto zadania z zakresu:

- polityki prorodzinnej,
- wspierania rodziny,
- pomocy społecznej,
- systemu pieczy zastępczej,
- promocji i ochrony zdrowia,
- wspierania osób niepełnosprawnych,
- pobudzania aktywności obywatelskiej,
- reintegracji zawodowej i społecznej.

W ramach struktury Centrum powołano:

- stanowisko Dyrektora i Zastępcy Dyrektora,
- Zespół ds. organizowania usług społecznych,
- Zespół ds. realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej,
- Zespół ds. realizacji świadczeń
- Zespół ds. organizacyjno-administracyjnych
- Zespół ds. kadrowo-księgowych
- stanowisko Organizatora społeczności lokalnej
- stanowisko ds. programów i projektów.

W 2021 r. Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk realizuje następujące projekty:

- Projekt „**Blżej mieszkańców - utworzenie Centrum Usług Społecznych w gminie Słupsk**” ma na celu rozwój i integrację systemu usług społecznych świadczonych przez gminę Słupsk poprzez utworzenie Centrum Usług Społecznych. Wartość projektu: 2 703 736,66 zł, kwota dofinansowania: 2 703 736,66 zł. **Projekt jest realizowany w ramach Działania 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,**
- Projekt „**Blżej mieszkańców - usługi indywidualnego transportu door-to-door na terenie gminy Słupsk**” ma na celu ułatwienie integracji społeczno-zawodowej pełnoletnim mieszkańcom naszej gminy z potrzebami wsparcia w zakresie mobilności poprzez zapewnienie usługi indywidualnego transportu. W ramach projektu gmina Słupsk

planuje zakup samochodu sześćoosobowego z miejscem na dwa wózki inwalidzkie. Zatrudniony zostanie kierowca i asystent, którego zadaniem będzie udzielenie pomocy w dotarciu z domu do samochodu i miejsca docelowego. Dzięki realizowanej usłudze, mieszkańcy z problemami w poruszaniu się (osoby niepełnosprawne, seniorzy, osoby walczące z ciężkimi chorobami) będą mogli dotrzeć np. na rehabilitację, do urzędu, do lekarza bądź w innej sprawie umożliwiającej aktywność społeczno-zawodową. Usługa indywidualnego transportu door-to-door będzie realizowana przez Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk. Planowane rozpoczęcie to marzec 2021 r. Wartość projektu: **524 126,30 zł**, wartość dofinansowania: **524 126,30 zł**.

Projekt jest realizowany w ramach Działania 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,

- Projekt „Srebrna Sieć II” jest to projekt partnerski 11 podmiotów (Powiatu Słupskiego, 8 gmin: Kobylnica, Kępice, Słupsk, Dębica Kaszubska, Potęgowo, Ustka, Smołdzino i Główny oraz 2 podmiotów społecznych - Stowarzyszenia „My dla Was” z Przytocka i Altra Consulting spółka z o.o. z Gdańska). Stanowi on kontynuację i uzupełnienie działań z pierwszego projektu Srebrna Sieć. Bezpośrednimi odbiorcami projektu będzie 263 seniorów oraz 40 opiekunów osób starszych. W ramach działań niesamodzielni seniorzy będą mogli skorzystać z usług sąsiedzkich, specjalistycznych i asystenckich. Kolejnych 80 osób objętych zostanie usługami teleopieki, wyposażona będzie również wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego (łóżka rehabilitacyjne, wózki inwalidzkie, rowery stacjonarne. Powstanie 14 Klubów Seniora, w ramach których zaplanowane są systematyczne spotkania, wycieczki, zajęcia animacyjne. Utworzona zostanie Powiatowa Rada Senioralna. Odbędą się szkolenia dla opiekunów faktycznych, dla seniorów, dla animatorów zajęć w Klubach Seniora, dla Rad Senioralnych. W ramach animacji środowiska organizowane będą Srebrne Pikniki, działał będzie również wolontariat senioralny, poradnictwo senioralne - Srebrny Telefon oraz mobilne poradnictwo psychologiczne. Projekt będzie realizowany od 1 grudnia 2020 r. do 30 czerwca 2023 r. Wartość projektu – 4.290.086,50 zł, dofinansowanie – 4.075.582,17 zł

Projekt jest realizowany w ramach Priorytetu 6 - Integracja, Działania 6.2. Usługi społeczne, Poddziałania 6.2.2. Rozwój usług społecznych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 - 2020

Informacje o bieżącej pracy Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk są podawane na oficjalnej stronie <https://cus.slupsk.pl/>.

2.3. INFRASTRUKTURA DROGOWA, TECHNICZNA I KOMUNIKACYJNA

Zakład Gospodarki Komunalnej w roku 2019 dbał o **infrastrukturę drogową Gminy Słupsk o łącznej długości 497 km, w tym: 44 km dróg powiatowych (przejętych na podstawie porozumienia Gminy ze Starostwem Powiatowym w Słupsku), 141 km dróg gminnych i 312 km dróg niepublicznych.**

W ramach swoich zadań Spółka wykonywała czynności polegające na remontach częściowych, wycinaniu zakrzewienia, koszeniu poboczy, ustawianiu oznakowania pionowego, naprawy i konserwacji wiat przystankowych, utrzymywanie terenów publicznych, obsługę inwestorską zadań inwestycji drogowych, konserwacja placów zabaw (57) i wiat przystankowych (100).

Zakład Gospodarki Komunalnej w Jezierzycach zajmuje się wykonaniem zadania z zakresu sieci wodno-kanalizacyjnych. W 2019 roku wybudowano łącznie 4,149 km sieci wodociągowej oraz 153 przyłącza, tak więc na koniec 2019 roku całkowita długość sieci wynosiła 191,35 km. W eksploatacji Zakładu Gospodarki Komunalnej było łącznie 9 stacji uzdatniania wody, 3 hydrofornie oraz 5 stacji podnoszenia ciśnienia wody. W 2019 roku przeprowadzono rozbiórkę obiektu hydroforni w m. Grąsino.

Przeprowadzono również remont istniejącej sieci wodociągowej z Siemianic do Niewierowa. W ramach POIiŚ przebudowano oraz objęto zdalnym dozorem 7 sieciowych przepompowni ścieków, w miejscowościach: Krępa Słupska, Głobino, Swołowo, Gać, Strzelinko, Gałęzinowo i Wielichowo.

Gmina Słupsk zleciła w roku 2019 opracowanie projektu wielobranżowego przebudowy drogi powiatowej oraz dróg gminnych w miejscowościach Warblewo i Warblewko. Przedmiotowa dokumentacja projektowa przewiduje m.in. skanalizowanie miejscowości Warblewko i umożliwienie tranzytu ścieków bytowych na oczyszczalnię miasta Słupska.

Spółka ZGK Jezierzycy w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków świadczy usługi operatora technicznego na podstawie umowy zawartej z „Wodociągami Słupsk” sp. z o.o., utrzymując w ciągłej sprawności systemy kanalizacji sanitarnej.

W eksploatacji Zakładu Gospodarki Komunalnej jest 112 szt. obiektów przepompowni zbiorczych. **Stan infrastruktury technicznej określa się jako dobry jednak z uwagi na wzrost liczby gospodarstw, terenów inwestycyjnych wymagana jest ciągła modernizacja i rozbudowa.**

W roku 2019 służby techniczne Spółki zajmowały się utrzymaniem urządzeń i sieci kanalizacji deszczowej. W ramach czynności uszczelniania kanalizacji sanitarnej, jak co roku zwracano szczególną uwagę na kontrolę sieci kanalizacji sanitarnej w celu lokalizacji, oznaczenia oraz naprawy urządzeń kanalizacyjnych (studni). Ponadto czyszczono i regulowano studnie burzowe i wpusty odwadniające nawierzchnie dróg.

W roku 2019 na terenie Gminy Słupsk komunikacja zbiorowa opierała się na operatorach zewnętrznych oraz Zakładzie Gospodarki Komunalnej, który świadczył usługi dowozu dzieci do szkół. Operatorzy:

1. ZiM Słupsk,
2. PKS Słupsk,
3. Nord Express,
4. ZGK Jezierzycy.

W roku 2019 Gmina Słupsk planowała dopłaty do komunikacji zbiorowej dopłaty w następującej wysokości:

1. Dla Starostwa Powiatowego w Słupsku w ramach dopłaty do nierentownych kursów.
50.441,08 zł,
- 2, Dla PKS Słupsk, na podstawie Porozumienia w ramach dopłaty do nierentownych kursów
100.473,63 zł,
- 3, Dla Zakładu Infrastruktury Miejskiej Słupsk w ramach dopłaty do wozokilometra
245.011,60 zł.

2.4. DANE DEMOGRAFICZNE

Gmina Słupsk liczy 17.249 mieszkańców oraz 275 osób z meldunkiem czasowym (dane z UG na 31.12.2020 r.).

Jak informuje GUS, 50,1% mieszkańców stanowią kobiety, a 49,9% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 36,3%. **Średni wiek mieszkańców wynosi 38,1 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.**

Mieszkańcy gminy Słupsk zawarli w 2019 roku 88 małżeństw, co odpowiada 4,9 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieznacznie mniej od wartości dla województwa pomorskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 32,2% mieszkańców gminy Słupsk jest stanu wolnego, 53,6% żyje w małżeństwie, 5,4% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,4% to wdowy/wdowcy.

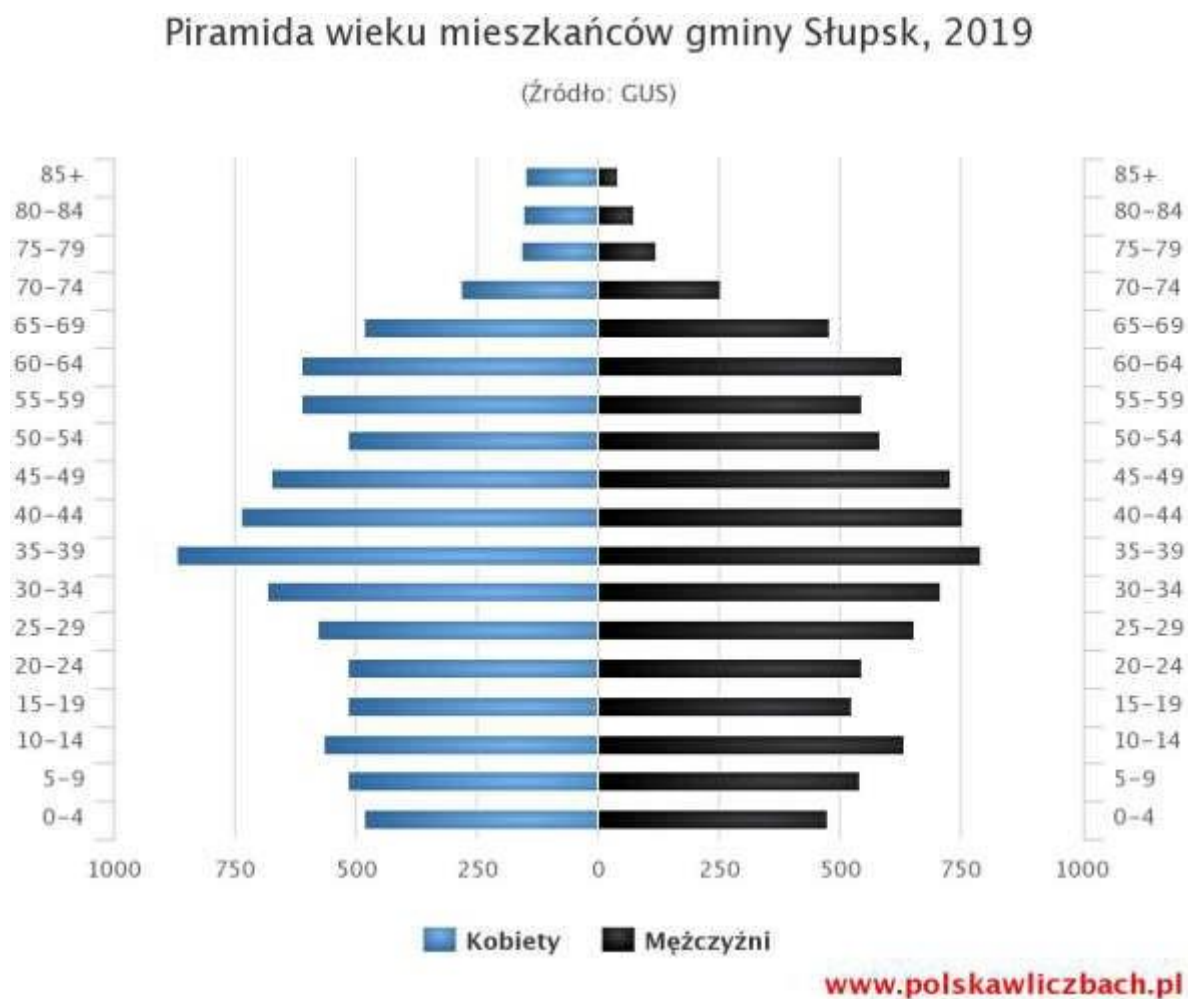
W 2019 roku w gminie Słupsk urodziło się 173 dzieci, w tym 44,5% dziewczynek i 55,5% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 370 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,89 i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz nieznacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Zgodnie z przyjętą Uchwałą nr XL/439/2014 Rady Gminy Słupsk z dnia 25 września 2014 r. w sprawie Programu Pomocy dla Rodzin „Nasza Gmina to Rodzina”, każdy nowo narodzony mieszkaniec Gminy Słupsk otrzymuje powitalną Paczuszkę dla Maluszka, a nowo zameldowany mieszkaniec Pakiet Powitalny, w którego skład wchodzi usługi Parku Wodnego w Redzikowie, Hali sportowo – widowiskowej w Jezierzycach.

W 2018 roku 37,3% zgonów w gminie Słupsk spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 26,8% zgonów w gminie Słupsk były nowotwory, a 8,0% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Słupsk przypada 8.34 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2019 roku zarejestrowano 545 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 364 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Słupsk 181. W tym samym roku 8 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 2 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 6. 63,5% mieszkańców gminy Słupsk jest w wieku produkcyjnym, 21,0% w wieku przedprodukcyjnym, a 15,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców gminy Słupsk, 2019.

2.5. POLITYKA SENIORALNA

W gminie Słupsk ma miejsce wiele różnorodnych działań skierowanych do seniorów. W roku 2017 podjęto Uchwałę Nr XXXVI/466/2017 Rady Gminy Słupsk z dnia 28 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu „Gmina Słupsk Seniorom na lata 2018-2027”. Program zakłada liczne formy wsparcia i aktywizacji seniorów z terenu gminy oraz zapewnienie niezbędnej pomocy.

Do najważniejszych punktów w ofercie spędzania czasu dla seniorów należą:

1. Działalność klubów seniora,

2. Możliwość korzystania z Karty Seniora Gminy Słupsk, zapewniającej zniżki na usługi świadczone przez partnerów programu,
3. Zajęcia w ramach Gminnego Uniwersytetu III wieku w Redzikowie,
4. Bezpłatna infolinia "Seniorowo",
5. Udział w Radzie Seniorów Gminy Słupsk,
6. Wycieczki,
7. Wigilie.

Historia działalności Klubów Seniora na terenie Gminy Słupsk rozpoczęła się 2000 r. w Siemianicach z inicjatywy pracownika socjalnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Słupsku. **W 2021 r. kluby seniora działają w 20 miejscowościach na terenie Gminy Słupsk.** Każdy Klub Seniora ma zapewniony:

- dostęp do Świetlicy Wiejskiej w ustalonym dniu tygodnia.
- zwrot kosztów zakupu kawy, herbaty, cukru, mleka, wody (kwartalnie w kwocie 30zł bądź 50 zł w zależności od liczebności Klubu Seniora),
- kije oraz instruktora do Nordic Walking podczas spotkań.

Ponadto członkowie Klubów Seniora mają możliwość brać udział w różnorodnych imprezach kulturalnych, wyjazdów do kina, teatru, wycieczkach i różnorodnych akcjach, spotkaniach, pogadankach m.in. :

- Cykliczne wyjazdy do kina, teatru oraz na występy zespołów,
- Jeden raz w roku Udział Seniorów Gminy Słupsk w marszu organizowanym w ramach Finału Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Podczas marszu współtowarzyszą atrakcje (np. wspólny spacer, zwiedzanie, pogadanki, poczęstunek).
- wycieczka Seniorów pod hasłem: "Poznaj naszą gminę" (każdego roku Seniorzy zwiedzają inny zakątek gminy wraz z integracją wszystkich Klubów Seniora, muzyką, tańcami i ogniskiem),
- Bal Aktywnego Seniora organizowany dwa razy w roku na Hali Sportowo-Widowiskowej w Jezierzycach. Zwykle zabawa trwa od godz. 17:00 do 23:00. Seniorzy mają zapewnioną salę, transport, ciepłe napoje, pieczywo oraz oprawę muzyczną.
- Możliwość niesienia pomocy innym podczas udziału m.in. w zbiórce żywności dla potrzebujących pod hasłem: "Podziel się posiłkiem", pomoc rzeczowa do hospicjum bądź dla „Państw Trzeciego Świata”.

- Spotkania ze specjalistami m.in. radcą prawnym, dietetykiem.

Gminny Uniwersytet Trzeciego Wieku z siedzibą w Redzikowie 16A, 76-204 Słupsk uroczystie zainaugurował swoją działalność 28 lutego 2015 r. UTW jest zarejestrowany jako stowarzyszenie w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem KRS 0000537753.

Od października 2020 r. do końca czerwca 2021r. UTW realizuje projekt „Zakup usług i materiałów na potrzeby organizacji cyklu warsztatów i szkoleń dla seniorów gminy Słupsk”, finansowany ze środków unijnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Szczegółowe informacje wraz z logotypami przedstawia poniższa ilustracja nr 5. Realizowane w ramach tego programu zajęcia dla seniorów w gminie Słupsk obejmą: pływanie (w tym naukę), wodny aerobik, kręgle, język angielski, muzykę i śpiew, taniec, zajęcia komputerowe, gimnastykę, warsztaty plastyczne, a także wykłady z dietetyki i ziołolecznictwa.

Rys. 5. Europa inwestująca w obszary wiejskie. Oficjalna informacja na temat realizowanego przez UTW Redzikowo projektu ze środków unijnych.

Źródło: <http://gutwredzikowo.prv.pl/index.html>

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
Operacja mająca na celu: *integrację 70 seniorów z gminy Słupsk poprzez organizację 11 inicjatyw edukacyjnych z zakresu zdrowego trybu życia* współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach działania: „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
Przewidywane wyniki operacji: liczba inicjatyw podejmowana na rzecz lokalnej społeczności – 1, liczba osób, która wzięła udział w wydarzeniach edukacyjnych – 70, udział osób należących do grup defaworyzowanych w zajęciach i innych formach edukacji – 70.

Bezpłatna infolinia "Seniorowo" - jej celem jest pomoc w zakupach online na najpopularniejszej platformie zakupowej w Polsce. Działanie to zostało podjęte przez Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej we współpracy z Allegro. Bezpłatna Infolinia Allegro dla Seniora 616 271 777 czynna jest codziennie od 8:00 do 20:00 (z wyjątkiem świąt). Najczęściej zadawane pytania przez seniorów dotyczą: założenia konta na Allegro pomocy przy wyszukiwaniu produktów, zakupie, płatności, wyborze dostawy itp. Aby skorzystać z allegro.pl, trzeba posiadać urządzenie podłączone do internetu (np. komputer lub smartfon) oraz adres email.

Karta Seniora Gminy Słupsk została wprowadzona na mocy Uchwały NR XII/140/2015 Rady Gminy Słupsk z dnia 27 października 2015 r. w sprawie przyjęcia programu „Karta Seniora Gminy Słupsk na lata 2016 – 2020”. Od początku funkcjonowania Gminnej Karty Seniora otrzymało ją 516 osób (w 2019 r. wydano 89 nowych kart). Uprawnia ona m.in. do korzystania z ulg na dojazdy z miejsca zamieszkania do miasta Słupsk – osobom, które ukończyły 65 lat przysługuje 50% zniżka, osoby powyżej 75 roku życia jeżdżą za 1,00 zł. Wydatki na dofinansowanie do biletów wyniosły 39 043,72 zł. Karta Seniora uprawnia także do zniżek oferowanych przez 22 partnerów programu.

Na terenie gminy działa Spółdzielnia Socjalna „Pomocna Dłoń” powołana Uchwałą nr XXXVIII/505/2018 Rady Gminy Słupsk z dnia 23 stycznia 2018 r. w sprawie powołania Spółdzielni Socjalnej „Pomocna dłoń”. Spółdzielnia rozpoczęła działalność w kwietniu 2018 r. i przejęła zadania z zakresu realizacji usług opiekuńczych na terenie gminy. W roku 2019 zatrudnione opiekunki, w celu podniesienia jakości realizowanych usług, przeszły przeszkolenie z zakresu sprawowania opieki nad osobami niepełnosprawnymi i udzielania pierwszej pomocy.

Rada Seniorów Gminy Słupsk została powołana Uchwałą nr XLIV/557/2018 Rady Gminy Słupsk z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie powołania Rady Seniorów Gminy Słupsk oraz nadania jej Statutu. W roku 2019 Rada Seniorów odbyła 5 posiedzeń.

Rada jest ciałem o charakterze inicjatywnym, doradczym i konsultacyjnym wobec organów Gminy, z którymi współpracuje w obszarach dotyczących osób starszych.

Rada działa w następujących obszarach:

- 1) integracji i wspierania środowiska osób starszych oraz reprezentowania zbiorowych interesów tych osób na zewnątrz;
- 2) wspierania aktywności ludzi starszych;
- 3) profilaktyki i promocji zdrowia seniorów;
- 4) przełamywania stereotypów na temat seniorów i starości oraz budowania ich autorytetu, wzmacniania relacji wewnątrz, jak i międzypokoleniowych;
- 5) edukacji, kultury i dziedzictwa narodowego;
- 6) sportu, turystyki i rekreacji;
- 7) wykluczenia społecznego osób starszych;
- 8) warunków życia seniorów.

Do zadań Rady należy w szczególności:

- 1) monitorowanie potrzeb seniorów z terenu Gminy;
- 2) inicjowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji społecznej seniorów i zaspokojenia potrzeb tej grupy społecznej;
- 3) podejmowanie działań zmierzających do wykorzystania potencjału i czasu ludzi starszych na rzecz inicjatyw środowiskowych, w szczególności w zakresie kultury, edukacji, sportu i turystyki;
- 4) inicjowanie działań na rzecz samopomocy w środowisku lokalnym;
- 5) opiniowanie przedstawionych Radzie projektów uchwał Rady Gminy z zakresu spraw dotyczących osób starszych;
- 6) informowanie społeczności lokalnej o działaniach podejmowanych na rzecz środowiska seniorów;
- 7) współpraca z organizacjami i instytucjami, które zajmują się problemami seniorów;
- 8) promowanie partnerstwa między samorządem lokalnym, a organizacjami społecznymi działającymi na rzecz seniorów;
- 9) budowanie pozytywnego wizerunku seniora;
- 10) prowadzenie edukacji społecznej o potrzebach, uprawnieniach i możliwościach osób w wieku senioralnym

Kadencja Rady trwa 4 lata, licząc od dnia powołania. Wybór członków Rady następuje spośród kandydatów zgłoszonych Wójtowi przez reprezentantów osób starszych oraz podmioty działające na rzecz osób starszych. Członków Rady, spośród wybranych kandydatów, powołuje Wójt odrębnym zarządzeniem. W skład Rady wchodzi co do zasady maksymalnie 15 osób. Rada może liczyć mniej osób, jeżeli przeprowadzony wybór członków Rady nie zapewni ich odpowiedniej ilości. Wójt, na zasadach niniejszego Statutu może w trakcie kadencji przeprowadzić wybory uzupełniające.

W skład Rady mogą wchodzić: przedstawiciele środowiska seniorów lub przedstawiciele podmiotów działających na rzecz seniorów, w tym w szczególności: jednostek pomocniczych Gminy, służby zdrowia oraz lokalnych organizacji pozarządowych i klubów działających na rzecz lub/i zrzeszających seniorów.

Rys. 6. Rada Seniorów Gminy Słupsk (2018-2021).

Źródło: www.gmina.slupsk.pl

Podobnie, jak w latach ubiegłych największym problemem z jakim boryka się Gmina Słupsk w zakresie polityki senioralnej jest potrzeba zapewnienia odpowiedniej opieki osobom starszym i niepełnosprawnym wymagającym pomocy osób innych. Wynika to przede wszystkim z powodu braku chętnych do pracy w usługach opiekuńczych i braku możliwości zapewnienia usług całodobowych, ale także z ograniczonej liczby miejsc w domach pomocy społecznej i wysokich kosztach pobytu w tego typu placówkach.

Dlatego też Gmina w przyszłości planuje utworzenie placówki, która zapewniałaby 24-godziną opieką mieszkańcom jej wymagającym. W tym celu samorząd nabył w drodze przetargu od Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku, zabytkowy Pałac w Lubuczewie. W kolejnych latach planuje się kompleksowy remont budynku, na ten cel gmina stara się pozyskać środki zewnętrzne.

2.6. RYNEK PRACY

Jak podaje GUS, w gminie Słupsk na 1000 mieszkańców pracuje 301 osób (dane na 31.12.2018). 42,4% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 57,6% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Słupsk wynosiło w 2019 roku 4,9% (5,9% wśród kobiet i 3,9% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Słupsk wynosiło 4 149,86 PLN, co odpowiada 85.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Słupsk 1 701 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 1 911 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi 210. 19,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Słupsk pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 45,1% w przemyśle i budownictwie, a 12,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Słupsk (2004-2019)

W gminie Słupsk w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 1 908 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 1 524 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 171 nowych podmiotów, a 89 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (180) podmiotów zarejestrowano w roku 2017, a najmniej (121) w roku 2011. W tym samym okresie najwięcej (140) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2012 roku, najmniej (69) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2009 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Słupsk najwięcej (97) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (1 831) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 3,4% (65) podmiotów jako rodzaj działalności deklaroowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaroowało 26,0% (496) podmiotów, a 70,6% (1 347) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Słupsk najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (21.7%) oraz Budownictwo (16.3%).

2.7. OŚWIATA

Zgodnie z danymi GUS, 4 764 mieszkańców gminy Słupsk jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata), w tym 2 323 kobiet oraz 2 441 mężczyzn. Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 11,4% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,5% wykształcenie policealne, 10,9% średnie ogólnokształcące, a 14,6% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 27,4% mieszkańców gminy Słupsk, gimnazjalnym 6,3%, natomiast 25,4% podstawowym ukończonym. 2,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa pomorskiego mieszkańcy gminy Słupsk mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Słupsk największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (27,1%) oraz zasadnicze zawodowe (20,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,8%) oraz podstawowe ukończone (23,6%). W roku 2018 w gminie Słupsk mieściło się 5 przedszkoli, w których do 19 oddziałów uczęszczało 410 dzieci (235

dziewczynek oraz 175 chłopców). Dostępnych było 431 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Słupsk mieściło się 1 przedszkole, w którym do 5 oddziałów uczęszczało 127 dzieci (63 dziewczynki oraz 64 chłopców). Dostępnych było 156 miejsc. 17,3% mieszkańców gminy Słupsk w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (18,3% wśród dziewczynek i 16,3% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 754 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego przypada 1,07 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę ma 7 szkół podstawowych, w których w 78 oddziałach uczyło się 1 448 uczniów (695 kobiet oraz 753 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Słupsk placówkę miało 7 szkół podstawowych, w których w 48 oddziałach uczyło się 910 uczniów (454 kobiety oraz 456 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształci się 29,3% ludności (28,5% wśród dziewczynek i 30,1% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 18,6 uczniów.

Wykres 3. Szkolnictwo podstawowe w gminie Słupsk w l. 2003-2018

Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 79,60. W gminie Słupsk znajduje się 1 liceum ogólnokształcące, w którym w 2 oddziałach uczyło się 37 uczniów (15 kobiet oraz 22 mężczyzn). W 2018 zarejestrowano 0 absolwentów. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształci się 17,4% mieszkańców (17,3% wśród dziewczyn i 17,4% wśród chłopaków). Na 1 oddział w szkołach ogólnokształcących przypada 18,5 uczniów. W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat)

znajduje się 22,3% mieszkańców gminy Słupsk w wieku potencjalnej nauki (22,3% kobiet i 22,4% mężczyzn).

W roku 2019 na terenie Gminy Słupsk funkcjonowały następujące placówki oświatowe:

Liczba szkół podstawowych samodzielnych – 5:

- Szkoła Podstawowa w Bierkowie
- Szkoła Podstawowa w Głobinie
- Szkoła Podstawowa w Jezierzycach
- Szkoła Podstawowa we Włynkówku
- Szkoła Podstawowa we Wrześciu

Liczba zespołów szkolno-przedszkolnych – 2:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Siemianicach
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Redzikowie

Liczba szkół ponadpodstawowych – 2:

- Liceum Ogólnokształcące wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Redzikowie
- Szkoła Branżowa I stopnia wchodząca w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Redzikowie

Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego:

Przedszkole publiczne – 1:

- Przedszkole Gminne „Bajka” w Jezierzycach z filią w Siemianicach

Punkty przedszkolne – 5:

- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Bierkowie
- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Głobinie
- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej we Włynkówku
- Punkt Przedszkolny przy Szkole Podstawowej we Wrześciu
- Punkt Przedszkolny przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Redzikowie

Przedszkole niepubliczne – 3:

- Przedszkole Niepubliczne „Poziomka” we Włynkówku
- Przedszkole Niepubliczne „Kolorowe Przedszkole” w Siemianicach
- Przedszkole Niepubliczne „Niedźwiadek” w Krępie Słupskiej

Żłobki – 4:

- Gminny Żłobek „Iskiereczka” w Redzikowie,
- Oddziały żłobkowe – 2 grupy w Przedszkolu Gminnym „Bajka” w miejscowości Siemianice
- Niepubliczny Żłobek Biedroneczka w Redzikowie

•Niepubliczny Żłobek Kwiatuszki w Siemianicach

We wrześniu 2019 r. naukę w szkołach gminnych rozpoczęło 1593 uczniów w szkołach podstawowych. 51 uczniów rozpoczęło naukę w klasie pierwszej liceum ogólnokształcącego w Redzikowie, z czego 23 absolwentów szkoły podstawowej i 28 absolwentów gimnazjum. Łącznie w liceum naukę rozpoczęło 86 uczniów.

2.8. INSTYTUCJE KULTURY

2.8.1. CENTRUM KULTURY I BIBLIOTEKA PUBLICZNA GMINY SŁUPSK

W gminie Słupsk działa Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy Słupsk (CKiBP). Jest to samorządowa instytucja kultury gminy Słupsk funkcjonująca na podstawie Uchwały nr XLI/462/2014 Rady Gminy Słupsk z dnia 28 października 2014 roku w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury Gminnego Ośrodka Kultury Gminy Słupsk w Głobinie i Gminnej Biblioteki Publicznej w Jezierzycach.

Centrum prowadzi wielokierunkową działalność w dziedzinie rozwoju i upowszechniania regionalnej, narodowej i światowej kultury wśród mieszkańców gminy.

Wykres 4. Imprezy organizowane przez domy kultury i ich uczestnicy w l. 2011-2019

W 2019 r. Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy Słupsk:

- prowadziło bieżącą działalność placówki głównej CKiBP w Głobinie,
- administrowało 26 obiektami świetlic wiejskich – Centrów Aktywności Lokalnej,
- zorganizowało i prowadziło działalność w 23 świetlicach wiejskich,
- prowadziło Centrum Promocji Produktów Lokalnych w Krępie Słupskiej,
- prowadziło działalność Biblioteki Głównej w Jezierzycach, filii w Bruszkowie Wielkim oraz filii „Ładowisko Kultury” w Redzikowie, a także 9 punktów bibliotecznych.
- współpracowało ze Stowarzyszeniami w tym OSP, Klubami Seniora i Kołami Gospodyń Wiejskich.

W 2019 r. CKiBP zrealizowało następujące projekty:

- „**Młody czytelnik – młody twórca**”, sfinansowany przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego ze środków pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w programie „Promocja Czytelnictwa” (kwota dofinansowania 7 700 zł),
- „**Teatralnie – Niebanalnie**”, na podstawie dotacji ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z funduszu Promocji Kultury (kwota dotacji 39 000 zł),
- „**Rozwój społeczny poprzez działania kulturalne**” sfinansowany przez Fundację BGK im. J.K. Steczkowskiego w ramach konkurs „Na dobry początek!” (kwota dotacji 10 000 zł).

Najważniejsze wydarzenia kulturalne zorganizowane w 2019 roku przez CKiBP, to:

- Bal Integracyjny Dobrych Serc,
- Dni Kultury Amerykańskiej w Redzikowie,
- Dzień Mieszkańca Gminy Słupsk,
- Festiwal Twórczości Ludowej EtnoBaltica w Swołowie,
- Gminne Obchody Dnia Niepodległości,
- Gminne Święto Plonów,
- Koncert Mikołajkowy Słupskiej Sinfonietty,
- Koncert Słupskiej Sinfonietty w Jezierzycach,
- Koncert Walentynkowy z udziałem Agnieszki Siepietowskiej,
- Noc Świętojańska w Kusowie,
- Piknik Lotniczy w Krępie Słupskiej,
- Powiatowy Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej „Idzie Wiosna”,
- Turniej Sołectw.

Ponadto zorganizowano 100 wydarzeń o mniejszym zasięgu, w tym szereg plenerów fotograficznych, warsztatów, spotkań z podróżnikami, spotkań autorskich, festynów, działań w świetlicach (Dzień Matki, Dzień Dziecka itp.).

W zajęciach organizowanych przynajmniej raz w tygodniu przez **światlice wiejskie** w 2019 r. uczestniczyło ponad 300 osób (dzieci i młodzieży). Ponad 500 osób (dzieci i młodzieży) brało udział w zajęciach minimum raz w miesiącu. Natomiast ponad 100 osób dorosłych korzystało z oferty (najczęściej warsztatowej) minimum raz w miesiącu. Ponad 500 osób, które skorzystały z oferty minimum raz w roku.

Centrum Promocji Produktów Lokalnych w Krępie Słupskiej zorganizowało 14 Bazarów Natury, nawiązało kontaktu z ponad 50-cioma lokalnymi wystawcami, a z oferty Centrum skorzystało w 2019 r. ponad 3 tysiące klientów.

Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy Słupsk w partnerstwie z gminą Słupsk, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Parafią Bruskowo Wielkie pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny oraz Powiatem Słupskim realizuje projekt „Wzmocnienie potencjału pomorskiej Krainy w Kratę poprzez rewitalizację zabytkowych budynków szkieletowych wraz z restauracją organów kościelnych we wsi Swołowo na potrzeby mieszkańców Pomorza i innych regionów Polski”, który otrzymał dofinansowanie w ramach POiŚ 2014-2020, Priorytet VIII, Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury. Przedsięwzięcie związane jest z szeregiem działań na obiektach zabytkowych, których zasadniczym celem jest skuteczne wzmocnienie potencjału pomorskiej Krainy w Kratę. Dzięki przedsięwzięciu w połączeniu z już istniejącą ofertą Muzeum w Swołowie powstanie zrewitalizowana, nowoczesna przestrzeń przeznaczona do świadczenia usług kulturalnych, edukacyjnych i udostępniania dziedzictwa kulturowego i religijnego.

2.8.2. BIBLIOTEKI

W 2020 r. na terenie gminy Słupsk działały: Biblioteka główna w Jezierzycach oraz filie w Redzikowie (Ładowisko kultury) i Bruskowie Wielkim oraz 7 punktów bibliotecznych w miejscowościach: Bruskowo Małe, Gałęzinowo, Głobino, Kusowo, Lubuczewo, Redęcin, Warblewo, Włynkowo i Wrzeście.

W roku 2019 zbiory powiększyły się łącznie o 989 woluminów.

Podane placówki biblioteczne zorganizowały w 2019 r. łącznie 13 lekcji bibliotecznych, 3 koncerty, 44 warsztaty, 21 spotkań i prelekcji oraz 46 spotkań z czytaniem bajek dla dzieci.

Ponadto w bibliotekach zorganizowano

- Zajęcia wakacyjne: „Warsztaty Artystyczno-Techniczne” (dla dzieci) – 3 cykle po 5 dni (Ładowisko Kultury),
- Zajęcia feryjne dla dzieci (10 dni) dofinansowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki,
- „Noc Świętojańska w Bibliotece” (Ładowisko Kultury),

- „I Urodziny Ładowiska Kultury” (Ładowisko Kultury),
- „Noc Bibliotek” (Ładowisko Kultury),
- „Narodowe Czytanie.

2.8.3. MUZEUM KULTURY LUDOWEJ POMORZA W SWOŁOWIE

W gminie Słupsk funkcjonuje oddział zamiejscowy Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku – pn. Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie, gdzie zobaczyć można pozostałości kultury materialnej bogatych pomorskich chłopów.

Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie to jedna z młodszych instytucji kultury Województwa Pomorskiego. Powstało w 2008 roku. Gromadzenie i prezentacja zbiorów z zakresu historii Pomorza Środkowego, kultury materialnej i niematerialnej regionu, to najważniejsza część działalności muzeum.

W marcu 2002 roku Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku przejęło oficjalnie w użytkowanie wieczyste działkę na której znajduje się zabytkowa zagroda nr 8 w Swołowie (wpisana do rejestru zabytków decyzją z dnia 21.07. 1998 poz. rej. woj. pomorskiego A-1931/367/1-4). Rok wcześniej wykonana została dokumentacja konserwatorska obiektów wchodzących w jej skład.

Słupscy muzealnicy stanęli przed dużym wyzwaniem rekonstrukcji będących w złym stanie technicznym budynków. W Dziale Etnograficznym MPŚ powstał pomysł odtworzenia zagrody bogatego pomorskiego chłopca z początków XX w. i utworzenia – Centrum Kulturotwórczego Pomorskiej Krainy w Kratę na bazie zabytkowych obiektów. W 2003 roku opracowany został projekt architektoniczno-konstrukcyjny remontu i zmiany sposobu użytkowania zabytkowych budynków zagrody, uzyskano także pozytywną opinię konserwatorską dotyczącą przebudowy i zmiany użytkowania tychże obiektów.

W celu pozyskania środków na rekonstrukcję zabytkowej zagrody w Swołowie w 2004 roku, Dział Etnograficzny MPŚ przygotował projekt o pozyskanie środków unijnych „Wzmocnienie potencjału turystycznego Krainy w Kratę – rekonstrukcja zagrody Albrechta w Swołowie” ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego; Działanie 1.4 – Rozwój turystyki i kultury.

Projekt złożony 31.05.2005 r. do Departamentu Programów Regionalnych Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku. Finansowy wkład własny stanowiły środki Urzędu

Marszałkowskiego w Gdańsku (19,11%), oraz Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (8,10%).

28.10.2005 r. Zarząd Województwa Pomorskiego przyjął uchwałę nr 930/239/05, na mocy której projekt Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku uzyskał I miejsce do wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Woj. Pomorskiego na lata 2004-2006 dla Działania 1.4- Rozwój turystyki i kultury, Priorytet I ZPORR

14.12.2005 roku Wojewoda Pomorski podpisał umowę z MPŚ w Słupsku na dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej (program ZPORR) rekonstrukcji zabytkowej zagrody Albrechta nr 8 w Swołowie. Tym samym sukcesem zakończyły się wieloletnie starania muzealników o pozyskanie funduszy na jej remont.

Na początku 2006 roku powołano grupę zarządzającą projektem pt. „Wzmocnienie potencjału turystycznego Krainy w Kratę – rekonstrukcja zagrody Albrechta w Swołowie”. Rozpoczął się żmudny etap prac, który zakończył się w połowie 2008 roku oddaniem dla zwiedzających Muzealnej Zagrody Albrechta w Swołowie.

W wyniku realizacji projektu powstał prężny punkt muzealny w czworobocznej pomorskiej zagrodzie. W skład zagrody wchodzi budynki: chałupa z ekspozycją muzealną ukazującą życie bogatego pomorskiego chłopca z początków XX w. Na piętrze pokoje gościnne, sala konferencyjna i magazyn zbiorów etnograficznych. W chałupie odbywają się również warsztaty muzealne z dziedziny kuchni pomorskiej. Podczas zajęć uczestnicy gotują na kuchni kaflowej. Obora, w której hodowane są zwierzęta, a na jej piętrze ekspozycja muzealna prezentująca browarstwo i tradycję warzenia piwa w Swołowie. Na bazie tej wystawy powstała lekcja muzealna o historii browarstwa na Pomorzu z degustacją piwa ze swołowskiej receptury. Stodoła z połowy XIX, to muzealna ekspozycja maszyn i narzędzi rolniczych oraz sprzętu używanego do prac gospodarskich oraz miejsce przechowywania siana dla zwierząt gospodarskich. W stodole również odbywają się lekcje muzealne o zwierzętach gospodarskich i życiu na wsi 100 lat temu. W budynku bramnym znajduje się część administracyjna oraz magazynowa zbiorów.

Obok chałupy znajduje się kolejny zabytkowy budynek, który pełni funkcję Gospody. Serwowane są tam dania z gęsiny.

W ogrodzie wśród starych drzew znajduje się miejsce do odpoczynku oraz część rekreacyjna z miejscem na ognisko. Dla najmłodszych przygotowany został kolorowy etnoplac zabaw z drewnianymi huśtawkami i bujakami. Odbywają się tu coroczne imprezy plenerowe tj. Zagroda Dziecięca, sierpniowy festyn rodzinny na Matki Boskiej Zielnej oraz koncerty i spotkania.

Poprzez remont zabytkowej zagrody i stworzenie w niej Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie – Oddziału Muzeum Pomorza Środkowego, uratowana została stara zabudowa zagrody, która służy do dziś turystom podróżującym po „Krainie w Kratę”. Poprzez ofertę kulturalno-turystyczną (m.in. stworzenie atrakcyjnych imprez cyklicznych, oferty edukacyjnej dla dzieci, uczniów, studentów i osób dorosłych) przyczyniła się do zachowania materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Pomorza Środkowego.

Kolejnym krokiem rozwoju Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie był II etap RPO na lata 2007-2013, czyli realizacja drugiego projektu „Wzmocnienie potencjału Pomorskiej Krainy w Kratę – etap II – rozbudowa filii MPŚ w Swołowie”.

Muzeum rozbudowane zostało o kolejne dwie zagrody – Zagrodę nr 14 i nr 15.

Zabytkowe budynki, znajdujące się w pierwotnej zabudowie, wyremontowano, nadając im nowe funkcje – wystawiennicze i użytkowe. W celu uzupełnienia zabudowy zagród, ze Swołowa przeniesiono trzy budynki, a jeden budynek kuźni z Pęplina. Dom chlebowy na działce nr 14 został odtworzony w pierwotnej lokalizacji obiektu.

W Zagrodzie nr 15 budynki pełnią funkcję wystawienniczą i gospodarczą. W stodołach znajdują się ekspozycje muzealne prezentujące tkactwo na Pomorzu – historię tradycji tkactwa z uwzględnieniem przemian gospodarczych i społecznych po II wojnie światowej wraz z nadejściem osadników migrujących na tereny Pomorza po 1945 roku. Ekspozycje poświęcone są uprawie lnu oraz hodowli owiec w regionie, a także tradycyjnym sposobom obróbki włókna i wytwarzania tkanin. W stodole mieści się również pracownia tkacka na lekcje i warsztaty muzealne.

W drugiej stodole (in situ) urządzona została wystawa multimedialna inspirowana mapą historyczno-etnograficzną przedstawiającą zjawiska kulturowe regionu (wykonanej w latach międzywojennych przez Rudolfa Hardowa) oraz obrazująca kulturę wiejską Pomorza Środkowego po II wojnie światowej ze wszystkimi jej aspektami w wymiarze społecznym, materialnym i duchowym m.in. obrzędowość doroczną na Pomorzu Środkowym, w tym dożynki, dawne legendy, zabytkowe obiekty występujące w regionie oraz kilka aspektów związanych z życiem rybaków i rybołówstwem. W dawnej oborze mieści się multimedialna wystawa prezentująca dawne rzemiosło drzewne – ciesielstwo i stolarstwo. Pozostałe budynki to dziś stolarnia, do której przylega dawna kamienna lodownia oraz budynek gospodarczy z czynnym do dziś piecem chlebowym, w którym odbywają się pokazy wypieku chleba wg tradycyjnych przepisów pochodzących ze Swołowa z okresu po 1945 roku.

Zagroda nr 14 stanowi zabudowania prezentujące średniozamożnych zagrodników z końca XIX. Chałupa pełni funkcję wystawienniczą i organizowane są w niej wystawy czasowe, a

pozostałe obiekty, to odtworzony dom chlebowy z piecem oraz kuźnia. W tej zagrodzie rok rocznie organizowany jest Plener Kowalski.

Instytucja ta jest jeszcze młoda i z każdym rokiem rozwija się i rozrasta. Kolejne budynki w Swołowie są ratowane, odbudowywane, poddawane szczególnej opiece konserwatorów i pracowników muzeum. Pod czujnym okiem kierownika muzeum, powracają do życia stare stodoły, chałupy, budynki gospodarcze. Coraz częściej swołowskie zagrody interesują prywatnych inwestorów, którzy dostrzegają potencjał tej malowniczej wsi i chcą kupować domy i zagrody, aby tworzyć w nich swoje oazy spokoju, albo inwestycje adresowane dla turystów. Działa już tu domowa serownia, powstaje gminna Zagroda Inicjatyw Twórczych, hotel, czy agroturystyka.

Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie to instytucja wielce osobliwa, bo zrodzona z pasji i potrzeb pasjonatów kultury ludowej i regionalistów, ale rozwinięta już teraz w ważną placówkę kultury regionu Pomorza, zachowująca swoją specyfikę, bo jako jedno z wielu muzeów na wolnym powietrzu, jest drugim, obok Kluk, zlokalizowanym w starej wsi. Wsi niezwykle urokliwej, bo w czarno-białą kratę, ale i wyjątkowej, bo wśród ludzi, którzy tu mieszkają i pracują. W tej chwili jest już tu widoczna kultura wiejska, łącząca muzealników z mieszkańcami wsi. Muzeum nie tylko pełni funkcję wystawienniczą, ale żyje pełnią działań, przyciąga wielu znamienitych gości, ma markowe imprezy, ale jest również ośrodkiem naukowym, w którym prowadzi się badania terenowe i ciekawe etnograficzne projekty, poruszające tematy niezwykle bliskie życiu na dawnej wsi pomorskiej oraz współczesnych przemian społecznych i gospodarczych. Wszyscy, którzy tu przyjeżdżają, zgadzają się z tą szczerą prawdą, że Swołowo, położone na środku polskiego Pomorza, ma swój klimat i wyjątkowe otoczenie, a to wszystko składa się na osobliwość tego miejsca.

Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie w 2019 r, odnotował 36 495 zwiedzających, co daje 20 152 osoby zwiedzające muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców.

Organizowane w muzeum lekcje i warsztaty muzealne to opowieść o tym, jak wyglądało dawne życie na pomorskiej wsi, a także uczestnictwo w dawnych zajęciach: młóceniu zboża, siekaniu słomy, obrządku zwierząt, gotowaniu na kuchni kaflowej, zbieraniu i suszeniu ziół, wrywaniu lnu, tkaniu na krosnach, czy warzeniu piwa. Opowiadamy, pokazujemy, zdradzamy

historie życia mieszkańców wsi sprzed stu laty. Prezentujemy stare narzędzia, archiwalne fotografie, zapomniane przez współczesność przedmioty, uczymy ich rozpoznawania.

Oferujemy Państwu możliwość przeprowadzenia także innych zajęć, warsztatów będących uzupełnieniem prowadzonego przez Państwa programu edukacyjnego w zakresie danego przedmiotu.

Oferta edukacyjna adresowana jest do przedszkolaków, uczniów, studentów, a także do dorosłych. Oprócz warsztatów, organizujemy dodatkowe etnoatrakcje: przejażdżki bryczką lub wozem dookoła wsi, a zimą kuligi w lesie. W ogrodzie mamy miejsce do biesiadowania przy ognisku o każdej porze roku.

Na terenie muzeum znajduje się Gospoda, w której po wcześniejszym umówieniu, serwowane są posiłki dla grup zorganizowanych.

2.9. SPORT

Upowszechnianiem i rozwojem kultury fizycznej oraz koordynowaniem działań sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy zajmuje się Ośrodek Sportu i Rekreacji Gminy Słupsk Sp. z o.o. czyli spółka z ograniczoną odpowiedzialnością utworzona na mocy uchwały numer XIII/106/2008 Rady Gminy Słupsk, podjętej w dniu 19 lutego 2008 roku. Gmina Słupsk jest 100 % udziałowcem Spółki. Spółka jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym – Rejestrze Przedsiębiorców pod numerem 0000301173.

Spółka działa na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1996r. o gospodarce komunalnej, ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, postanowień Aktu Założycielskiego Spółki. Przedmiotem działalności Spółki jest wykonywanie zadań własnych Gminy Słupsk z zakresu kultury fizycznej i turystyki.

W roku 2019 w Urzędzie Gminy Słupsk utworzone zostało stanowisko ds. sportu, które zajmuje się między innymi rozpatrywaniem wniosków o przyznanie dotacji dla klubów sportowych, współpracą i koordynacją wydarzeń sportowych na terenie gminy Słupsk. **Ponadto w roku 2019 utworzona została Rada Sportu.**

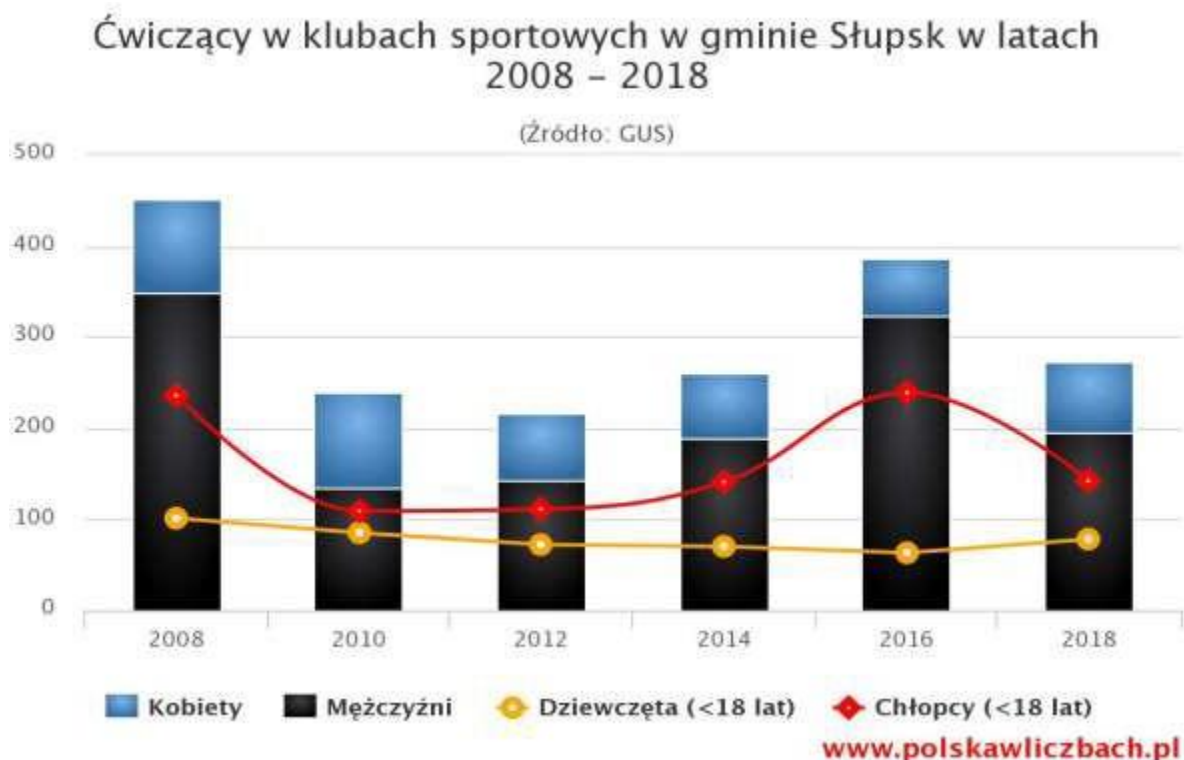
W roku 2019 na Zadania z zakresu rozpowszechniania rozwoju kultury fizycznej i sportu zlecone do realizacji klubom i stowarzyszeniom sportowym oraz UKS przeznaczono 394.554,00 zł.

W roku 2019 na terenie gminy Słupsk funkcjonowały następujące stowarzyszenia sportowe:

1. Klub Sportowy Bruskowo Wielkie
2. Uczniowski Klub Sportowy „Gminna Akademia Piłkarska” w Bruskowie Wielkim
3. Klub Sportowy „DĄB” Kusowo
4. Klub Sportowy „SZANSA” Siemianice

5. Ognisko Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej „STAL” Jezierzycie
6. Stowarzyszenie Sportowe „KLUB SPORTOWY” Włynkówko
7. Harcerski Klub Sportowy LOTNA SŁUPSK, Redzikowo
8. Uczniowski Klub Sportowy „ALBATROS” Redzikowo
9. Uczniowski Klub Sportowy „PIAST” Wrzeście
10. Uczniowski Klub Sportowy „ORLIK” Siemianice
11. Uczniowski Klub Sportowy „START” Głębino
12. Uczniowski Klub Sportowy Bierkowo
13. Słupskie Stowarzyszenie Tańca Sportowego „Cheerleadres Maxi” Kobylnica
14. Stowarzyszenie Inicjatywa dla Wrześcia
15. Stowarzyszenie „Best Beasts” Bydlino

Wykres 5. Ćwiczący w klubach sportowych w gm. Słupsk w l. 2008-2018

Ośrodek sportu i rekreacji Gminy Słupsk zarządzał w 2020 r. następującymi obiektami sportowymi:

- Park Wodny Redzikowo
- Hala Widowisko-Sportowa w Jezierzycach
- Lodowisko Redzikowo / Tor gokartowy Redzikowo
- Orlik w Redzikowie

- Orlik w Jezierzycach
- Boisko ze sztuczną nawierzchnią trawiastą w Bruszkowie Wielkim

W miejscowościach Swołowo, Bierkowo, Siemianice, Kusowo i Strzelino mieszczą się boiska wielofunkcyjne.

2.10. TURYSTYKA, ZABYTKI & WALORY KRAJOBRAZOWE

Tereny gminy Słupsk są atrakcyjnie zlokalizowane pod względem turystycznym i krajobrazowym. Do najważniejszych destynacji turystycznych należą:

- **Dolina Charlotty**

Kompleks turystyczno-wypoczynkowy. Na wyspie jeziora Zamełowskiego znajduje się Gościniec Charlotty oraz Rybaczówka. Do dyspozycji turystów jest również Penjonat. W pięknej scenerii otaczających drzew powstał amfiteatr na 3700 miejsc. Dolina Charlotty to także miejsce dla amatorów aktywnego wypoczynku. W Dolinie organizowane są przejażdżki konne, spływy kajakowe oraz wycieczki rowerowe.

- **Park Wodny Redzikowo**

Kompleks Park Wodny Redzikowo tworzą 4 strefy: baseny, kręgielnia, odnowa, rehabilitacja. W obiekcie do Państwa dyspozycji jest również MINI BAR Barko i sklep sportowy BECO z akcesoriami do rekreacji wodnej. W kompleksie PARK WODNY REDZIKOWO zlokalizowane jest także nowoczesne boisko wielofunkcyjne wybudowane w ramach projektu ORLIK 2012. Wstęp na obiekt jest bezpłatny i jest on dostępny codziennie, bez ograniczeń czasowych. Na Orliku można grać w: siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną, tenisa ziemnego, piłkę nożną (boisko ze sztuczną nawierzchnią).

- **Park Krajobrazowy Dolina Słupi**

Park Krajobrazowy „Dolina Słupi” - został utworzony w 1981 roku na obszarze 7 gmin (Słupsk, Kobylnica, Dębica Kaszubska, Kołczygłowy, Borzytuchom, Bytów, Czarna Dąbrówka) i 2 powiatów (słupskiego i bytowskiego). Jego powierzchnia wynosi 37 040 ha i wraz ze swoją otuliną - 83 170 ha, obejmuje obszar środkowego i dolnego biegu rzeki Słupi i jej zlewni od miejscowości Soszyca do drogi Krępa-Łosino.

- **Ścieżka przyrodnicza „W dolinie rzeki Moszczeniczki”**

położona na terenie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Dolina rzeki Moszczeniczki” składa się z dwóch pętli:

- czerwonej - rowerowej na trasie Bierkowo-Bruskowo Wielkie-Swołowo-jaz na Moszczeniczce-Gać-Gać Leśna-Redęcin-Bierkowo,
- niebieskiej - pieszej na trasie (przystanki wspólne z pętlą czerwoną) - Swołowo-jaz na Moszczeniczce-Gać-Swołowo.

Ścieżka propaguje zdrowy styl życia, jest trasą pieszą o niewielkim stopniu trudności terenowych. Jest godna polecenia ze względu na szczególne wartości przyrodniczo-kulturowe (rzadkie gatunki objęte ochroną prawną, zabytkowe założenia dworsko-parkowe, osada i cmentarzysko kurhanowe).

Trasę ścieżki można modyfikować np. rozpocząć ją w parku w Redęcinie, dalej przez Bierkowo, Bruskowo Wielkie i do Swołowa. Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Dolina rzeki Moszczeniczki” położony jest na Równinie Sławińskiej i rozciąga się między Strzelinem na wschodzie i Pieszczem na zachodzie.

Dolina wraz ze zboczami osiąga w układzie poprzecznym od 500 do 2500 metrów szerokości. Wysokość północnych zboczy doliny kształtuje się w przedziale 30-42 m npm. Natomiast tereny przylegające od strony południowej doliny są położone wyżej i osiągają 52 m npm. Zróżnicowane są również nachylenia zboczy doliny. Po stronie północnej spadki dochodzą do 5%, po południowej - do 10%.

Gmina Słupsk posiada opracowany Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2017-2020. W swojej bazie Gmina Słupsk posiada 771 zabytków nieruchomych. Do najcenniejszych zabytków nieruchomych należą:

1. **Swołowo** – celem strategicznym w tym obszarze jest realizowany przy udziale środków z Unii Europejskiej projekt pn. „Wzmocnienie potencjału pomorskiej Krainy w Kratę poprzez rewitalizację zabytkowych budynków szkieletowych wraz z restauracją organów kościelnych we wsi Swołowo na potrzeby mieszkańców Pomorza i innych regionów Polski”.

W roku 2019 trwały prace inwestycyjne związane z projektem. W roku 2019 zakończone zostały prace związane z odrestaurowaniem zabytkowych organów, które znajdują się w kościele w miejscowości Swołowo.

2. **Lubuczewo** – w roku 2019 Gmina Słupsk nabyła od Marszałka województwa pomorskiego zabytkowy Zespół Pałacowy w Lubuczewie. Obecnie trwają tam prace remontowe. Samorząd chce powołać tam Centrum Usług Społecznych z myślą o swoich seniorach.

3. **Strzelino** – kolejnym zabytkiem, który nie jest w posiadaniu majątku gminy ale leży w jej granicach administracyjnych jest Pałac w Strzelinie. Właścicielem obiekt w Strzelinie jest Marszałek województwa pomorskiego.

2.11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE – POLICJA, STRAŻ GMINNA, OSP

W 2019 roku w gminie Słupsk stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) **280 przestępstw**. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 15,38 przestępstw. **Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa pomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.** Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Słupsk wynosi 74,30% i jest większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa pomorskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Słupsk najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,33 (wykrywalność 70%) oraz przeciwko mieniu - 6,18 (wykrywalność 47%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,06 (98%), o charakterze gospodarczym - 1,87 (58%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,35 (88%).

Wykres 6. Przestępstwa stwierdzone w gm. Słupsk (2012-2019)

Bezpieczeństwo mieszkańców leży w kompetencji Straży Gminnej, która Uchwałą nr XX/236/2016 Rady Gminy Słupsk z dnia 27 czerwca 2016 r. umiejscowiona została w strukturze Urzędu Gminy Słupsk.

Straż gminna kontroluje również stan środowiska na terenie gminy Słupsk pod kątem opał używanego przez mieszkańców, a także w odniesieniu do prawidłowej gospodarki odpadami (posiadanie pojemników na śmieci oraz posiadania podpisanych umów na wywóz nieczystości).

Ponadto zabezpiecza również imprezy i wydarzenia na terenie Gminy Słupsk, uczestniczy w konwojach, asystach. Prowadzona jest również działalność edukacyjna wśród dzieci i młodzieży gminy Słupsk.

Na terenie Gminy Funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, dwie jednostki są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego to jest OSP Włynkowo i OSP Kusowo. Ochotnicze Straże Pożarne zrzeszają 372 członków w tym 40 kobiet.

Przy jednostkach działa 8 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych (MDP), liczących 118 członków. Działalność OSP polega na niesieniu pomocy drugiemu człowiekowi i nie tylko. Prowadzone są pokazy dla młodzieży i dorosłych nauka udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. Dla młodzieży organizowany jest przez Zarząd Oddziału Gminnego ZOSP RP coroczny Turniej Wiedzy Pożarniczej i spartakiada „Młodego Strażaka”. Ochotnicza Straż Pożarna Włynkowo przy wsparciu Gminy Słupsk i Państwowej Straży Pożarnej, organizuje od wielu lat obozy dla członków MDP, gdzie młodzież poza wypoczynkiem, wycieczkami, poznaje sprzęt ratowniczo-gaśniczy, uczy się udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej. OSP Włynkowo czynnie uczestniczy w wymianie i współpracy międzynarodowej polsko-niemieckiej ze strażakami z Nusse. Członkowie Ochotniczych Straży Pożarnych czynnie uczestniczą w szkoleniach, ćwiczeniach i zawodach sportowo-pożarniczych.

W kwietniu przeprowadzono gminne ćwiczenia jednostek ochotniczych straży pożarnych na terenie Doliny Charlotty. W czerwcu 2019 roku odbyły się gminne i powiatowe zawody sportowo-pożarnicze. W zawodach gminnych zwycięzcami zostały: w kategorii kobiet, drużyna OSP Strzelino, a w kategorii mężczyzn również OSP Strzelino. Wymienione drużyny zakwalifikowały się do zawodów powiatowych, gdzie zajęły czołowe miejsca, kobiety zajęły 3. miejsce, a mężczyźni 2. miejsce.

W roku 2019 do użytku oddana została remiza strażacka w miejscowości Krępa Słupska. To obiekt, w którym znajduje się również świetlica. Jego całkowita powierzchnia wynosi 500 m², koszt realizacji całej inwestycji prawie 4 mln zł.

W roku 2019 Ochotnicza Straż Pożarna z Kusowa i Strzelina otrzymały na swoje wyposażenie nowe samochody ratowniczo-gaśnicze. Dla obu jednostek oraz mieszkańców było to historyczne i wzruszające wydarzenie. Koszt całkowity jednego samochodu to kwota wysokości 774 900,00 zł.

2.12. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE & DIALOG SPOŁECZNY

2.12.1. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe stanowią jedną ze sformalizowanych form aktywności społeczeństwa obywatelskiego. Podmioty trzeciego sektora pełnią istotną rolę w integrowaniu społeczności lokalnej oraz wspierają władze samorządowe w realizowaniu zadań publicznych.

W gminie Słupsk nie tylko działają organizacje pozarządowe, ale również sama **Gmina Słupsk jako osoba prawna jest członkiem:**

- Związku Gmin Wiejskich RP
- Związku Miast i Gmin Dorzecza Rzek Słupi i Łupawy
- Stowarzyszenia Produktów Markowych Turystyki Wiejskiej Słupia
- Fundacji Partnerstwo Dorzecze Słupi
- Stowarzyszenia Gmin Przyjaznych Energii Odnawialnej
- Stowarzyszenia Gmin RP Euroregion Bałtyk

W gminie Słupsk mają siedzibę oraz działają następujące organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹.

Stowarzyszenia rejestrowe:

1. Stowarzyszenie Agroturystyczne „Pomorzanie i Kaszubi” w Słupsku, ul. Poniatowskiego 4 A, 76-200 Słupsk,
2. Stowarzyszenie Tenisowe w Redęcinie, Redęcin 5, 76-206 Słupsk,
3. Stowarzyszenie Przyjaciół 28 Słupskiego Pułku Lotnictwa Myśliwskiego w Redzikowie, Redzikowo, 76-204 Słupsk 6,

¹ Źródło: Starostwo Powiatowe w Słupsku, <https://bip.powiat.slupsk.pl/dokumenty/521>.

4. Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich „Nowator” w Strzelinie, Strzelino 36A, 76-200 Słupsk,
5. Stowarzyszenie Wsi Krainy w Kratę w Krzemienicy, Krzemienica 4/4, 76-206 Słupsk 8,
6. Stowarzyszenie Krzewienia Kultury Fizycznej „Stal” w Jezierzycach, Jezierzycy, 76-219 Jezierzycy,
7. Pomorskie Stowarzyszenie pilotów Wojskowych w Redzikowie, Redzikowo, 76-204 Słupsk 6,
8. Stowarzyszenie „Straż Ochrony Zwierząt”, ul. Dębowa 1, 76-217 Siemianice,
9. Stowarzyszenie „Zacisze” Lubuczewo, Lubuczewo 29A, 76-200 Słupsk,
10. Stowarzyszenie „Nasza Krępa” Krępa Słupska, Krępa Słupska, ul. Słupska 7, 76-200 Słupsk,
11. Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół im. Czesława Miłosza w Siemianicach „Edukacja na Miarę Czasu”, Siemianice, ul. Słupska 42, 76-200 Słupsk,
12. Pomorskie Stowarzyszenie „Nasze Środowisko” w Bruskowie Wielkim, Bruskowo Wielkie 43 A, 76-206 Słupsk,
13. Stowarzyszenie Pomorska Grupa Odtwórstwa Historycznego w Bruskowie Wielkim, Bruskowo Wielkie 14/1, 76-200 Słupsk,
14. Stowarzyszenie Gminny Uniwersytet Trzeciego Wieku w Redzikowie, Redzikowo 16 A, 76-204 Słupsk 6,
15. Stowarzyszenie „Koło Gospodyń Wiejskich” w Kukowie, Kukowo 11/1, 76-200 Słupsk,
16. Stowarzyszenie Drużyna Pomorska "Wilce" w Redzikowie, Redzikowo 10 A, 76-200 Słupsk,
17. Stowarzyszenie "Salvere" we Włynkówku, ul. Makowa 8, 76-200 Słupsk,
18. Stowarzyszenie Inicjatywa dla Wrześcia, Wrzeście 105, 76-200 Słupsk,
19. Stowarzyszenie Hashtag Kultura, Głobino, Ul. Główna 65, 76-200 Słupsk,

Ochotnicze Straże Pożarne:

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Jezierzycach, Jezierzycy ul. Jana Pawła II 2, 76-200 Słupsk,
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Wiklinie, Wiklino, 76-200 Słupsk,
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Kusowie, Kusowo 29 A, 76-200 Słupsk,
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Włynkowie, Włynkowo, 76-200 Słupsk,
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Swołowie, Swołowo 31, 76-200 Słupsk,
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Gałęzinowie, Gałęzinowo, 76-200 Słupsk,
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Strzelinie, Strzelino 36, 76-200 Słupsk,
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Krępie Słupskiej, Krępa Słupska 7, 76-200 Słupsk,
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Strzelinku, Strzelinko, 76-200 Słupsk,
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Bukówce, Bukówka, 76-200 Słupsk

Stowarzyszenia zwykle:

1. Stowarzyszenie Dalekowschodnich Sztuk Walki i Kultury Japońskiej „DRAGON”, Gałęzinowo 33D, 76-206 Gałęzinowo,
2. Stowarzyszenie Piłki Ręcznej Handballek - Gmina Słupsk, ul. Kwiatów Polnych 1A ,

- 76-245 Krępa Słupska,
3. Stowarzyszenie „Lubię siatkówkę”, ul. Cisowa 7, 76-200 Krępa Słupska,
4. Stowarzyszenie Ziołowa, Starnice 9, 76-206 Swołowo,

Wśród podmiotów trzeciego sektora, które są zarejestrowane na terenie gminy Słupsk, zdecydowanie przeważają te, w formie prawnej stowarzyszenia oraz zajmujące się działalnością w zakresie sportu i kultury fizycznej.

2.12.2. PROGRAM WSPÓŁPRACY GMINY SŁUPSK Z SEKTOREM NGO NA 2021 R.

Na mocy Uchwały nr XXVII/283/2020 Rady Gminy Słupsk z dnia 27 października 2020 r. przyjęto do realizacji roczny Program Współpracy Gminy Słupsk z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na 2021 rok.

Program określa cele, terminy, zasady i priorytetowe obszary współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, wysokość środków finansowych przeznaczonych na jego realizację oraz sposoby oceny jego wykonania. Program obejmuje organizacje pozarządowe działające na rzecz Gminy Słupsk i jej mieszkańców. Program jest elementem Strategii Rozwoju Gminy Słupsk na lata 2015 - 2020 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Słupsk.

W myśl § 5. celem realizowanego programu jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym, poprzez budowanie partnerstwa pomiędzy administracją samorządową a organizacjami pozarządowymi.

Natomiast celami szczegółowymi gminnego programu współpracy są:

- tworzenie warunków do edukacji społecznej, rozwoju kulturalnego, sportu,
- objęcie współpracą możliwie najszerzych obszarów aktywności obywatelskiej,
- tworzenie alternatywnych rozwiązań na rzecz podnoszenia poziomu życia i zaspakajania potrzeb społeczności lokalnej,
- wspieranie i promowanie działań pomocowych realizowanych przez organizacje pozarządowe,
- integracja podmiotów realizujących zadania publiczne,
- integracja społeczności lokalnej
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych.

W § 7. Programu wytyczono zakres przedmiotowy współpracy gminy Słupsk z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, który obejmuje w szczególności zadania w zakresie:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,
- wspierania i upowszechnienia kultury fizycznej
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym (uzależnienia)
- upowszechniania wiedzy prozdrowotnej i ekologicznej wśród dzieci i młodzieży oraz kształtowanie właściwych postaw wobec problemów zdrowia i ochrony środowiska.
- wspierania udziału gminnych klubów sportowych w imprezach i zawodach sportowych (szczegóły określające warunki i tryb finansowania zadań z zakresu wspierania i rozwoju sportu w Gminie Słupsk reguluje Uchwała nr XLIII/380/2010 Rady Gminy Słupsk z dnia 28 października 2010).
- wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki na terenie Gminy Słupsk.
- wspieranie organizacji pozarządowych ubiegających się o pozyskiwanie funduszy ze źródeł zewnętrznych.
- wspieranie i rozwój edukacji
- prowadzenie centrów aktywizacji mieszkańców na terenie Gminy Słupsk
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych

Zgodnie z § 20. Programu, działania w nim przewidziane będą finansowane będzie z budżetu Gminy Słupsk oraz dostępnych funduszy zewnętrznych. Gmina Słupsk na realizację Programu w roku budżetowym 2020 będzie przeznaczy środki finansowe w wysokości około 20 000 złotych).

Program Współpracy Gminy Słupsk z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2021, poddany został konsultacjom, na podstawie art. 30 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U z 2020 r., poz 713, poz. 1378), zgodnie z Zarządzeniem nr 181/2020 Wójta Gminy Słupsk.

2.12.3. FUNDUSZ SOŁECKI

Fundusz sołecki to forma współpracy i zaangażowania mieszkańców w rozporządzaniu budżetem samorządu. Przepisy w tej materii porządkuje Ustawa z dnia 21 lutego 2014 r. o funduszu sołeckim. W gminie Słupsk ten rodzaj wsparcia funkcjonuje od roku 2014. Co roku w budżecie gminy Słupsk wyodrębniane są środki. **W roku 2019 była to kwota 1 010 642,00 zł, z czego 989 483,52 zł.**

Fundusz sołecki to środki finansowe wyodrębnione w budżecie gminy, które są zagwarantowane dla sołectw na wykonanie przedsięwzięć służących poprawie warunków ich życia. To zebranie wiejskie - czyli mieszkańcy danego sołectwa podejmują decyzje na co mają zostać wykorzystane ww. środki finansowe. Dlatego też, to samym mieszkańcom zależy na tym, aby środki były wydawane w sposób prawidłowy i efektywny. Realizacja zadań w ramach funduszu sołeckiego ma przyczynić się do znacznego wzrostu aktywności społecznej i inicjatyw obywatelskich na terenach wiejskich.

Warunkiem przyznania sołectwu w danym roku budżetowym środków z funduszu jest złożenie do wójta wniosku zatwierdzonego uchwałą zebrania wiejskiego. Konkretnie sołectwa mają prawo do wskazania, na co należy wydatkować kwoty przypadające im z tej puli. Są to więc środki w budżecie gminy, tyle że wydzielone z przeznaczeniem wyłącznie dla sołectw, które się w niej znajdują. To powoduje, że fundusz sołecki musi podlegać takim samym rygorom, określonym w ustawie o finansach publicznych i Prawie Zamówień Publicznych, jakim podlegają zwyczajne środki w budżecie gminy.

Przedsięwzięcia wskazane przez mieszkańców konkretnego sołectwa do sfinansowania z funduszu nie mogą być jednak dowolne. Muszą odpowiadać warunkom i wymogom formalnym, które zostały określone w ustawie o funduszu sołeckim i w art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Ustawa o funduszu sołeckim daje możliwość realizacji wspólnych przedsięwzięć przez kilka sołectw. W takim przypadku każde sołectwo uchwała oddzielnie wniosek, który dotyczy wspólnego przedsięwzięcia.

2.12.4. MŁODZIEŻOWA RADA GMINY & INNE FORMY DIALOGU SAMORZĄDU Z MIESZKAŃCAMI

Młodzieżowa Rada Gminy Słupsk powołana została Uchwałą Rady Gminy Słupsk nr II/7/2014 z dnia 18 grudnia 2014 r. w sprawie powołania Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk i

nadania jej statutu. Jest organem o charakterze konsultacyjnym organów samorządu Gminy Słupsk w sprawach dotyczących młodzieży, szkół podstawowych i gimnazjalnych, znajdujących się na terenie gminy.

Młodzieżowa Rada Gminy powołana została na wniosek Wójta Gminy. Liczy 15 radnych a czas jej kadencji to 2 lata.

Do zadań Młodzieżowej Rady należy w szczególności:

- konsultowanie projektów uchwał Rady Gminy dotyczących spraw młodzieży,
- upowszechnianie zasad działania zasad samorządu terytorialnego wśród młodzieży;
- organizacja aktywnego uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym.

Cele i zadania wyznaczone na trzecią kadencję Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk - na lata 2019-2021, to:

- realizacja zadań statutowych;
- aktywizacja i wsparcie uczniów szkół z terenu Gminy Słupsk;
- promocja Młodzieżowej Rady Gminy Słupsk;
- tworzenie stref chilloutów w poszczególnych szkołach;
- poprawa warunków bytowych uczniów w szkołach poprzez zakup m.in. rolet, wentylatorów, telewizorów, ławek itp.

Zgodnie z Uchwałą Nr XLIII/383/2010 Rady Gminy Słupsk z dnia 28 października 2010 roku w sprawie zasad określających szczegółowy sposób konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, przed każdą sesją Rady Gminy na stronie www.gminaslupsk.pl oraz prawomiejscowe.pl publikowane są projekty uchwał, które zgodnie z prawem muszą zostać opublikowane w Dzienniku Urzędowy. Od roku 2018 sesje Rady Gminy Słupsk są filmowane, dzięki czemu jest możliwość śledzenia sesji online, na żywo. Dodatkowo po każdej sesji Rady Gminy Słupsk na stronie www.gminaslupsk.pl publikowane są wyniki głosowania Radnych nad poszczególnymi uchwałami.

Uchwały wymagające konsultacji to między innymi: miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, wszelkiego rodzaju strategie oraz programy, podział terytorialny gminy oraz nadanie nazw miejscowościom czy ulicom oraz inne akty prawne, które mają wpływ na życie społeczności lokalnej.

Urząd Gminy wydaje gazetę gminną „Nasza Gmina Nasze Życie”. Dostarcza ona mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz przybywającym turystom aktualnych informacji dotyczących spraw bieżących, planów i podjętych przez władze gminy decyzji. Gazeta jest dla mieszkańców platformą wymiany poglądów w sprawach ważnych dla funkcjonowania lokalnej społeczności.

Do celów komunikacyjnych i informacyjnych dla mieszkańców używana jest strona gminna www.gminaslupsk.pl, strona Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Słupsk – www.bip.gminaslupsk.pl, media społecznościowe – Facebook, system powiadamiania mieszkańców SMS oraz gminny telefon interwencyjny.

2.13. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

W związku z ochroną środowiska naturalnego w gminie Słupsk, na uwagę zasługują przede wszystkim dwa lokalne akty prawne.

Rada Gminy Słupsk przyjęła 27 kwietnia 2016 roku na mocy Uchwały nr XVIII/207/2016 „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Słupsk na lata 2016-2023”. W roku 2019 Gmina Słupsk po raz 13 realizowała program „**Gmina bez azbestu**”. W ramach programu 40% kosztów kwalifikowanych tj. 8 227,00 zł sfinansowane zostało ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku, natomiast z budżetu gminy wydano na ten cel 17 342,75 zł.

Drugim aktem prawnym jest uchwalany roku **Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Słupsk.**

W roku 2019 na terenie Gminy Słupsk nastąpiła likwidacja Barszczu Sosnowskiego na obszarze ok. 5,5 ha w 8 miejscowościach na terenie Gminy Słupsk w 2018 r. (Swołowo, Krzemienica, Redęcin, Warblewo, Kusowo, Głobino, Wieszyno, Strzelino). Koszt tego zadania to 54 000,00 zł, w tym dotacja z Urzędu Marszałkowskiego w wysokości 85% poniesionych kosztów.

Gmina Słupsk stosuje System Powiadamiania SMS w celu przypomnienia, poinformowania mieszkańców o wszystkich akcjach ekologicznych, zmianach w harmonogramie wywozu odpadów, zaległościach, terminach opłat wywóz odpadów.

2.14. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

2.14.1. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SŁUPSK NA LATA 2016-2025

Na mocy Uchwały nr XIII/156/2015 Rady Gminy Słupsk z dnia 30 listopada 2015 r. przyjęto do realizacji **Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Słupsk na lata 2016 -2025.**

Misją samorządu gminy Słupsk w realizacji niniejszej strategii jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy oraz dążenie do integracji społecznej poprzez stworzenie możliwości rozwoju oraz zaspokajanie potrzeb grup zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją społeczną.

Zrealizowaniu przyjętej misji służą wytyczone cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań:

I cel strategiczny: Tworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu

Cele operacyjne:

1. Wsparcie bezrobotnych i poszukujących pracy,
2. Zmniejszanie skali ubóstwa i jego skutków.

II cel strategiczny: Wzmacnianie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

1. Podnoszenie poziomu funkcjonowania rodzin, udzielanie pomocy rodzinom będącym w kryzysie.
2. Wspieranie dzieci i młodzieży we wszechstronnym rozwoju i kształceniu.
3. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego.

III cel strategiczny: Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie oraz zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.

Cele operacyjne:

1. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
2. Promowanie zdrowia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i zwiększanie dostępności służby zdrowia.

IV Cel strategiczny: Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym.

Cele operacyjne:

1. Przeciwdziałanie obniżaniu się poziomu życia osób starszych poprzez ich usprawnianie, zapewnienie im właściwej opieki oraz przeciwdziałanie marginalizacji.
2. Ograniczenie skutków niepełnosprawności, aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz ich integracja ze społecznością lokalną.

V Cel strategiczny: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.
2. Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.

VI Cel strategiczny: Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

Cele operacyjne:

1. Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Słupsk na lata 2016 – 2025 będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające opracowanie i realizację programów i projektów zgodnych z przyjętymi w dokumencie działaniami.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Słupsk na lata 2016 – 2025 będzie realizowana w szczególności poprzez następujące programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochronie Ofiar Przemocy dla Gminy Słupsk,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Gminny Program dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i gimnazjalnych – „Zdrowa Żywność”.
- Gminny Pomocy dla Rodzin „Nasza Gmina to Rodzina”,
- Gminny Program działań wspierających rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie gminy Słupsk – Karta Dużej Rodziny,

Programy i projekty powinny cechować efektywność, skuteczność i celowość. Mogą być one przyjmowane stosownymi uchwałami przez Radę Gminy Słupsk i w zależności od ich charakteru mogą być realizowane w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych,

2.14.2. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Od 1 stycznia 2021 r. zadania pomocy społecznej w gminie Słupsk realizuje Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk. Na przestrzeni lat 2018-2020 wyraźnie zmniejszyła się liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu różnych problemów uzależnień, w tym liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnienia alkoholowego.

Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień

	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień (ogółem)	102	103	90
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnienia alkoholowego	98	98	88

W ciągu ostatnich trzech lat **zdecydowanie najbardziej popularną formą pomocy społecznej, z jakiej korzystano w gminie Słupsk z powodu przemocy w rodzinie, są porady psychologa.**

Tabela 2. Rodzaje pomocy społecznej udzielanej ze względu na przemoc w rodzinie

	2018	2019	2020
Świadczenia rzeczowe dla osób	0	0	0
Świadczenia pieniężne dla osób	0	15	6
Świadczenie porady dla osób	23	23	16
Ogółem	23	38	22

Przyczyny udzielania pomocy społecznej wymienione zostały w otwartym katalogu w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Mieszkańcy gminy Słupsk najczęściej otrzymują świadczenia pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, ubóstwa lub długotrwałej choroby.

Niemniej należy zauważyć, że w l. 2018-2020 istniała wyraźna tendencja spadkowa - zarówno w każdym z podanych obszarów problemowych, jak i wszystkich pozostałych. Analiza podanych danych uzasadnia wniosek o stałym polepszaniu się standardów życia mieszkańców gminy.

Najbardziej znacząco zmniejszyła się liczba osób otrzymujących świadczenia z tytułu bezrobocia oraz z „innych powodów”. W tej ostatniej, zbiorczej kategorii mieszczą się m.in. pomoc z powodu sieroctwa, bezdomności, przemocy w rodzinie czy potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

W ciągu ostatnich trzech lat tylko jedna osoba otrzymała pomoc z tytułu poszkodowania wskutek klęski żywiołowej.

Tabela 3. Powody przyznawania pomocy społecznej

	2018	2019	2020
Niepełnosprawność	257	253	226
Bezrobocie	153	114	96
Osoby dotknięte klęską żywiołową	0	1	0
Ubóstwo	296	254	224
Bezradność opiek.-wych.	95	97	71
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	254	251	243
Alkoholizm	98	98	88
Inne	119	70	57
Ogółem	498	472	424

III. DIAGNOZA POTRZEB I POTENCJAŁU SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY SŁUPSK W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z DIAGNOZY

3.1. GRUPA BADANA, CEL & METODOLOGIA DIAGNOZY

W tej części Programu zaprezentowano wnioski uzyskane z przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Słupsk w zakresie usług społecznych.

Badania ankietowe zostały wykonane w pierwszym kwartale 2021 roku na zlecenie Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk. Badania obejmowały analizę potrzeby i potencjału wspólnoty samorządowej gminy wiejskiej Słupsk.

Dane uzyskano w drodze anonimowych ankiet internetowych, które wypełnili przedstawiciele trzech grup reprezentujących lokalne środowisko:

- dorośli mieszkańcy (300 osób),
- dzieci i młodzież szkolna z klas 6, 7 i 8 (157 osób),
- pracownicy i przedstawiciele instytucji samorządowych (15 osób).

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy użyciu internetowego narzędzia CORIGO. Jest to program pozytywnie zaopiniowany przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że wszystkie pytania zostaną wypełnione.

Wszystkich pracowników i przedstawicieli instytucji samorządowych, oprócz badania ankietowego, objęto również badaniem jakościowym z wykorzystaniem techniki wywiadów pogłębionych online. W tej grupie badanej odpowiedzi na pytania udzielili radni, sołtysi, pracownicy Centrum Usług Społecznych i Urzędu Gminy, nauczyciele, przedstawiciele instytucji kultury i lokalnych organizacji pozarządowych.

32. PODSTAWA PRAWNA DIAGNOZY

W myśl art. 5 ust. 2. Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, przy opracowywaniu programu usług społecznych gmina bierze pod uwagę diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych, opracowaną przez centrum usług społecznych.

Posłużenie się przez prawodawcę sformułowaniem w trybie oznajmującym („gmina bierze pod uwagę”) jednoznacznie przesądza, że w sytuacji, gdy dana gmina zdecyduje się przyjąć program usług społecznych, uprzednio obligatoryjnie przygotowuje stosowną diagnozę potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej.

Ponadto w art. 13 ust. 1 pkt 3. ww. ustawy wśród zadań centrum usług społecznych podano wprost opracowywanie diagnozy potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

Diagnoza została przeprowadzona zgodnie z art. 21 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

W myśl ust. 2. art. 21 diagnoza jest opracowywana na okres 5 lat i podlega aktualizacji w przypadku istotnej zmiany wniosków wynikających z rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.

33. WNIOSKI I REKOMENDACJE UZYSKANE W BADANIU DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Podstawowe problemy społeczne

- Większość badanych pozytywnie postrzega swoją sytuację materialną, rodzinną i zdrowotną. Najslabiej pod tym względem wypada sytuacja mieszkaniowa oceniana negatywnie przez prawie połowę ankietowanych.
- Za **najistotniejsze problemy społeczne w opinii mieszkańców**, wskazane przez przynajmniej trzy czwarte z nich, należy uznać **brak opieki nad bezdomnymi zwierzętami, praca „na czarno” i wykluczenie osób starszych**. Za niewiele mniej istotne uchodzą: bieda i ubóstwo, zły stan dróg, zła organizacja gospodarki odpadami, zanieczyszczenie powietrza (smog).

• **Istotność problemów społecznych niekoniecznie przekłada się na postrzeganie ich przez mieszkańców jako najpilniejszych do rozwiązania. Wśród tych ostatnich mieszkańcy wymienili bowiem przede wszystkim: lepszą i bardziej dostępną opiekę zdrowotną (podstawową i specjalistyczną), a także propozycje poprawy warunków środowiskowych (więcej zieleni, czystość powietrza, jezior, rzek, itd.) i zwiększenia atrakcyjności turystycznej i kulturalnej gminy. Świadczyć to może o tym, że waga gatunkowa poszczególnych problemów społecznych niekoniecznie współgra z ich społecznym znaczeniem i skalą, w której na plan pierwszy wyłaniają się właśnie inne zagadnienia. Należy w związku z tym podejmować równoległe działania, by wyjść naprzeciw problemom wskazanym przez badanych jako najpilniejsze do rozwiązania nie tylko ze względu na ich istotność, ale też skalę i znaczenie dla mieszkańców**

Wykluczenie społeczne w gminie

• **Mocno podzielone są zdania co do tego, jak powszechny jest problem wykluczenia społecznego w gminie Słupsk. Przewaga osób twierdzących, że nie jest to problem powszechny, nad będącymi odmiennego zdania jest niewielka. W opinii ankietowanych problem ten dotyczy przede wszystkim osób bezdomnych, a w mniejszym stopniu niepełnosprawnych i rodzin wielodzietnych, na które wskazało znacznie więcej badanych niż na osoby starsze.**

Polityka senioralna

• **Wśród najpoważniejszych problemów osób starszych wymieniono choroby, niepełnosprawność (niepełność), niskie renty i emerytury i samotność. Najmniej osób wskazało na bariery architektoniczne i komunikacyjne, co może świadczyć, że infrastruktura gminy jest dobrze dostosowana do poruszania się po niej seniorów.**

• **W kwestii realizacji wybranych przedsięwzięć na rzecz osób starszych najwięcej osób (przynajmniej trzy czwarte) zauważyła potrzebę realizacji takich działań na terenie gminy Słupsk jak zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej, zajęcia kulturalne, zajęcia sportowe, rekreacyjne oraz usługi opiekuńcze. W ostatnich trzech propozycjach widać odniesienie do samotności, niepełnosprawności i nieporadności życiowej, traktowanych przez ankietowanych jako jedne z głównych problemów**

osób starszych. Znajdujemy zatem wyraźną korelację między pytaniem o naczelne problemy osób starszych, a propozycjami pilnych działań dla seniorów.

- **Powyższe wyniki pokazują, że gmina Słupsk dobrze radzi sobie, jeśli chodzi o dostosowanie gminnej infrastruktury do poruszania się osób starszych. Niemniej, podkreślenie przez ankietowanych konieczności zwiększenia dostępu do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej, organizacji zajęć kulturalnych i rekreacyjnych oraz usług opiekuńczych, sugeruje, że właściwe jednostki gminy powinny podjąć dalsze, odpowiednie działania w tych kierunkach. Zaleca się rozwój współpracy w tym zakresie z istniejącymi gminie organizacjami pozarządowymi, klubami seniora, UTW, OSP i kołami gospodyń wiejskich**

Rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

- **Przyczyn bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego respondenci upatrują głównie w uzależnieniach, bezrobociu, ubóstwie, przemocy w rodzinie i wielodzietności.**

- **Co warto zauważyć, najmniej głosów spośród zaproponowanych odpowiedzi uzyskało stwierdzenie, że przyczyną wspomnianej bezradności rodziców są niskie umiejętności rodzicielskie / wychowawcze. Może to sugerować, że mieszkańcy gminy Słupsk, są w większości przekonani, iż radzenie sobie z problemami wychowawczymi w rodzinie zależy w mniejszym stopniu od nabywanych umiejętności rodzicielskich, a przede wszystkim od radzenia sobie z uwarunkowaniami społecznymi (bezrobocie, ubóstwo, wielodzietność) i własnymi słabościami psychicznymi (uzależnienia, przemoc). Otwiera się tu zatem pola działania dla jednostek gminy w kierunku poprawy owych warunków społecznych wychowywania i pomocy rodzicom w ich słabościach psychicznych.**

- **W opinii mieszkańców gminy Słupsk następujące działania mają potencjał poprawy sytuacji rodzin z problemami wychowawczymi: profilaktyka i terapia uzależnień, pomoc terapeutyczna, praca socjalna, zwiększenie ofert instytucji wspierających rodzinę oraz wsparcie finansowe. Powyższe wyniki powinny stanowić cenną podpowiedź dla odpowiednich jednostek gminnych przy recenzowaniu zapotrzebowania na właściwą i skuteczną pomoc skierowaną do rodzin borykających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.**

- Znacząca większość badanych wie, gdzie znajdują się instytucje/organizacje udzielające wsparcia osobom bezdomnym oraz będących ofiarami przemocy domowej czy uzależnienia od alkoholu. Niewiele osób wie natomiast, gdzie mogłyby się udać po pomoc osoby uzależnione od hazardu czy narkotyków. **Widać tutaj zatem potrzebę szerszej kampanii informacyjnej o możliwościach wsparcia oferowanego w gminie Słupsk dla osób uzależnionych od hazardu i narkotyków.**

Ocena funkcjonowania urzędów gminnych

- Uzyskane wyniki świadczą o tym, że **urzędy w gminie Słupsk, jeśli chodzi o sprawność ich funkcjonowania, w większości dobrze realizują swoje zadania względem mieszkańców.**
- **Widać przy tym potrzebę stałego podnoszenia kompetencji kadry administracyjnej, gdyż - zdaniem badanych - mniej niż połowa z urzędników posiada kompetencje na wysokim poziomie.** Rekomenduje się częstsze organizowanie szkoleń tematycznych dla urzędników przy zwiększonej frekwencji ich uczestnictwa w takich spotkaniach.
- **Wśród propozycji poprawy pracy urzędów gminnych najczęściej poparcia uzyskały pomysły prowadzenia anonimowych ankiet w urzędach o pracy urzędników i zatrudniania dodatkowych pracowników w najbardziej obleganych urzędach.** Prawie jednej czwartej ankietowanych mieszkańców spodobał się pomysł wprowadzenia przynajmniej jednego dnia w tygodniu z godzinami pracy urzędu do wieczora, co jest o tyle ważną uwagą, że **prawie dwie trzecie mieszkańców uznało nieodpowiednie godziny pracy urzędów dla osób pracujących za istotny problem dla mieszkańców gminy.**

Ochrona środowiska naturalnego

- W całościowej recenzji działań gminy w zakresie ochrony środowiska, przeważają opinie dobre i średnie nad krytycznymi. **Główne przyczyny zanieczyszczenia środowiska naturalnego w gminie jej mieszkańcy upatrują w: wyrzucaniu śmieci do lasu, zaśmieceniu ulic i chodników, spalaniu odpadów przemysłowych, niesprzątaniu po psach przez ich właścicieli, wylewaniu ścieków do wód/rzek oraz w za dużym ruchu ciężarówek.**
- Wśród najpopularniejszych propozycji poprawy stanu ekologii w gminie badani wymienili przede wszystkim: cykliczne akcje sprzątania lasów i rzek, częstsze kontrole służb domowych palenisk, poprawa edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży, częstsze kontrole czystości rzek, wydzielenie terenów zielonych dostępnych tylko dla właścicieli psów, zwiększenie

powierzchni terenów zielonych, parków. **Tak długa lista propozycji mieszkańców gminy nie powinna pozostać bez odpowiedzi jej organów decyzyjnych, dla których jest ona niewątpliwie potwierdzeniem dotychczasowej polityki ekologicznej, ale też cenną okazją do wprowadzenia w niej odpowiednich korekt, jeśli chodzi o kolejność wyznaczonych priorytetów i uruchomienia dodatkowych inicjatyw.**

Stan infrastruktury

- **Przeważająca część mieszkańców nie zgłasza zarzutów do stanu infrastruktury transportowej, technicznej, gospodarki odpadami itp. na terenie gminy Słupsk, uznając ją w większości za raczej dobrą.**
- Taka odpowiedź nie oddaje jednak pełnego obrazu opinii mieszkańców, ponieważ w jednym z wcześniejszych pytań respondenci **w większości zgodzili się, że zły stan dróg czy zła organizacja gospodarki odpadami stanowią poważny problem w ich okolicy.** Pojawiająca się tutaj rozbieżność opinii może wynikać ze skali i znaczenia tego zagadnienia na tle innych problemów ważnych dla mieszkańców, co wymagałoby dodatkowych badań, które nie zostały uwzględnione w ankiecie, gdyż infrastruktura gminy nie stanowi kluczowego tematu do analizy w niniejszej diagnozie.

System służby zdrowia

- W przypadku opinii mieszkańców odnośnie funkcjonowania służby zdrowia na terenie gminy Słupsk oceny pozytywne dominują nad negatywnymi, jednak w ogólnym podsumowaniu **przeważają opinie „średnie/przeciętne”.**
- Jeszcze mniej optymistycznie przedstawiają się wyniki opinii na temat **dostępności do służby zdrowia zajmującej się leczeniem psychicznym - jest ona wyraźnie mniejsza od funkcjonalności całej służby zdrowia na terenie gminy Słupsk.**
- Spośród pomysłów zmian dla poprawy funkcjonowania służby zdrowia w gminie najwięcej głosów zdobyły takie propozycje jak **zwiększenie liczby pielęgniarek i lekarzy oraz podwyższenie pensji lekarzom.** Mieszkańcy upatrują zatem główną przeszkodę dla właściwego funkcjonowania lokalnej służby zdrowia w niewystarczającej ilości personelu medycznego.

System oświaty

- **Znacząca większość ankietowanych potwierdza, że system oświaty na terenie gminy posiada słabe strony, a w związku wymaga poprawy.**
- **Wśród mankamentów systemu oświaty najwięcej osób skarży się, że dzieci są przeciążone zadaniami domowymi, a ponadto, że brakuje szkół kształcących w kierunku konkretnego zawodu, oraz że nauczyciele nie potrafią przekazać wiedzy uczniom i nie mają autorytetu u dzieci, a sami są przeciążeni pracą biurokratyczną (pozadydaktyczną).**

Oferta kulturalna i spędzania wolnego czasu

- **Prawie trzy czwarte mieszkańców twierdzi, że częstotliwości wydarzeń kulturalnych w gminie jest wystarczająca. Jeśli chodzi o jakość tych wydarzeń, to mniej niż jedna dziesiąta osób jest przekonana, że w gminie jest dużo ciekawych propozycji. Przytłaczająca większość uważa, że ta oferta ma braki i można ją ulepszyć, a wśród propozycji zmian wysuwają takie jak budowa większej ilości obiektów sportowych np. boisk do gry, pływalni, kortów itp., budowa ścieżek rowerowych i do biegania oraz wydzielenie dodatkowych parków i terenów zielonych.**
- **Bardziej szczegółowe pytania przyniosły odpowiedzi o opinie na temat jakości oferty spędzania wolnego czasu w poszczególnych dziedzinach. Najwyżej oceniono ofertę sportową i ofertę spędzania wolnego czasu oraz realizacji hobby dla dzieci i młodzieży. Większość pozytywnych ocen zdobyły także: oferty kulturalne dla dorosłych i dla dzieci i młodzieży oraz oferta spędzania wolnego czasu i realizacji zainteresowań dla osób starszych. Jedynie oferta doksztalcania dla osób dorosłych (np. kursy językowe, zawodowe itp.) zebrała więcej opinii negatywnych niż pozytywnych.**
- **Wśród propozycji wzbogacenia oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu o konkretny rodzaj wydarzeń najwięcej osób wskazało na zawody sportowe. Większościowe poparcie zyskały także inicjatywy organizacji pikników rodzinnych i występów teatru amatorskiego.**
- **Uzyskane wyniki pokazują, że wachlarz oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu dla różnych grup społecznych w gminie Słupsk jest przez znaczącą większość ankietowanych postrzegany pozytywnie, z wyraźną dominacją określeń „wystarczająca” nad „bogata”. Jedynie bardziej wymagająca intelektualnie oferta spędzania wolnego czasu polegająca na doksztalcaniu się osób dorosłych w wolnym czasie spotkała się z większością ocen negatywnych. Uwzględniając opinie mieszkańców, rekomenduje się zapewnienie większej ilości wydarzeń sportowych, pikników rodzinnych czy występów teatru amatorskiego.**

- Można uznać, że **gmina Słupsk dobrze wywiązuje się ze swoich zadań w dziedzinie kultury i tworzenia ofert spędzania wolnego czasu, z zastrzeżeniem, że brakuje odpowiedniej oferty szkoleń i kursów doształcających.** Widać tutaj zatem popyt na określony rodzaj usługi edukacyjnej. Należy jednak pamiętać, że nie jest ono pierwszej potrzeby, gdyż wcześniej organizację szkoleń i warsztatów poparło mniej niż jedna piąta badanych.

Aktywność obywatelska w gminie

- **Większość ankietowanych postrzega zainteresowanie mieszkańców gminy lokalnymi problemami jako powszechne,** natomiast należy mieć na uwadze, że samo zainteresowanie lokalnymi sprawami nie przekłada się bezpośrednio na poziom aktywności obywatelskiej, która napotyka na różne przeszkody. Wśród tych barier uczestnicy ankiety wymienili przede wszystkim fakt, że **ludzie boją się angażować w akcje, w których muszą podać swoje dane personalne oraz, że brakuje w gminie liderów życia publicznego / lokalnego czy organizacji zrzeszających osoby zainteresowane sprawami publicznymi, a sami mieszkańcy są zbyt zaabsorbowani swoimi prywatnymi problemami,** by znaleźć czas na angażowanie się w sprawy publiczne.
- **Prawie jedna trzecia badanych uważa, że pracownicy gminy/radni niechętnie odnoszą się do oddolnych inicjatyw mieszkańców, a im samym brakuje wiary, że oddolne inicjatywy mogą coś zmienić w życiu lokalnym.** Są to niepokojące sygnały.
- Dla przezwyciężania owych barier aktywności obywatelskiej **respondenci poparli przede wszystkim takie propozycje jak przeprowadzanie corocznych ankiet wśród mieszkańców na temat ich oceny spraw lokalnych, oczekiwań i propozycji zmian, częstsze spotkania i konsultacje mieszkańców z radnymi, wsparcie gminy dla inicjatyw społecznych (np. zespoły artystyczne, grupy nieformalne, koła gospodyń itp.), powstanie i działalność organizacji zrzeszających przedsiębiorców i rolników np. izb handlowych, lepszą promocję projektów obywatelskich np. „budżet obywatelski” i usługi doradztwa prawnego w urzędach gminnych nt. prowadzenia organizacji pozarządowych.**

34. WYNIKI I REKOMENDACJE UZYSKANE Z BADANIA DZIECI I MŁODZIEŻY SZKOLNEJ

Podstawowe problemy społeczne

- **Większość uczniów za istotne problemy uznała:** zanieczyszczenie chodników i parków przez właścicieli psów, brak oświetlenia ulic, zaśmiecenie krajobrazu, brak chodników przy ulicach oraz dużą liczbę bezdomnych zwierząt w okolic. W związku z tym pożyteczna mogłaby się okazać kampania informacyjna w szkołach na temat właściwej opieki nad psami podczas spacerów po mieście, chodzenia z odblaskami wzdłuż nieoświetlonych ulic, zwłaszcza, gdy brakuje przy nich chodników, oraz należytej dbałości o czystość krajobrazu. Dane odnośnie zanieczyszczenia chodników i parków przez właścicieli psów mogą wskazywać z jednej strony na ich niechlubne zwyczaje nie sprzątania po swoich czworonogach, ale także na niewystarczającą ilość kosztów na psie odchody czy brak odpowiednio wydzielonych miejsc (np. ścieżek lub mini-parków) w mieście przeznaczonych głównie na spacer z psami, gdzie dzieci podczas zabaw nie miałyby ryzyka kontaktu ze zwierzęcymi nieczystościami.
- Jeśli chodzi z kolei o problemy szkolne niezwiązane bezpośrednio z nauczaniem, to za **najistotniejsze kwestie uczniowie uznali:** rzadkie wyjścia klasowe do domów kultury, teatrów, kin i muzeów, mała liczba wycieczek szkolnych w stosunku do innych klas, a także brak umiejętności dyscyplinowania uczniów przez nauczycieli i nie zwracanie uwagi przez nauczycieli, gdy na przerwie uczniowie dokuczają sobie lub się biją. Należałoby zatem zachęcić dyrekcje szkół do częstszych organizacji wycieczek szkolnych czy chociażby wizyt w domach kultury, kinach i teatrach. Cieszy natomiast informacja, że uczniowie najmniejsze problemy mają w szkole z brakiem sali gimnastycznej, małą ilością konkursów szkolnych czy funkcjonowaniem „kółek zainteresowań”.

Ochrona środowiska naturalnego

- **Zdecydowana większość uczniów ocenia stan środowiska naturalnego w swojej okolicy jako dobry lub bardzo dobry.** Niemniej, wśród problemów istotnych dla swojej okolicy, a dotyczących środowiska naturalnego większość uczniów wskazała m.in. na zaśmiecenie krajobrazu, a blisko połowa na zanieczyszczenie wody i zanieczyszczenie powietrza.
- Podobnie, znacząca większość uczniów uważa, że w ich miejscowościach jest dużo terenów zielonych, natomiast **w przypadku dostępności publicznych kosztów na śmieci w okolicach**

zamieszkałych przez uczniów, większość z nich uznała, że kosztów tych jest tam za mało. Wskazane byłoby zatem zbadanie, gdzie (w centrach czy na peryferiach) brakuje publicznych kosztów na śmieci, ponieważ ich brak z pewnością przyczynia się do większego zaśmiecenia niektórych terenów w gminie, o którym to problemie uczniowie już sygnalizowali we wcześniejszych odpowiedziach.

- Jeśli chodzi o **edukację ekologiczną, to większość uczniów uczestniczyła już kiedyś w zajęciach szkolnych na temat ekologii** (raz lub kilka razy). Choć wynik nie wydaje się pesymistyczny, to wskazane byłoby zachęcanie dyrekcji szkół do oferowania swoim podopiecznym częstszych zajęć z zakresu ekologii i ochrony środowiska.
- Bardziej optymistyczne wnioski wyłaniają się z odpowiedzi na pytanie o uczestnictwo uczniów w akcjach ekologicznych, jak sprzątanie lasów i rzek. **Prawie połowa z nich twierdzi, że brała udział w takich akcjach kilka razy w życiu, a jedna czwarta, że raz do roku.** Zdecydowana większość uczniów potwierdza, że ich szkoły brały udział w akcjach ekologicznych np. sprzątania lasu lub rzek. **Wyniki te świadczą o stosunkowo wysokim zaangażowaniu szkół w działalność ekologiczną w terenie, co powinno znaleźć swoją kontynuację w kolejnych latach, gdyż dzięki takim akcjom dzieci nabywają wrażliwość ekologiczną w praktyce i umiejętności dbania o czystość środowiska naturalnego.**
- Badając zwyczaje obcowania uczniów z przyrodą dochodzimy do stosunkowo optymistycznej konstatacji, że **zdecydowana większość badanych cyklicznie wybiera się na wędrowki w góry, do lasu lub nad wodę.** Jest to zwyczaj godny praktykowania, ponieważ bezpośredni kontakt z naturą jest najlepszym sposobem na uwrażliwianie młodego pokolenia na wartości przyrody. Natomiast wyniki z pytania o dbanie uczniów o czystość w przyrodzie podczas takich wędrowek, choć nie są pesymistyczne, to dają uzasadnioną motywację do nauki dzieci i młodzieży sprzątania po swoich wizytach na łonie przyrody zarówno poprzez edukację, jak i przykład dorosłych mieszkańców gminy.
- Uzyskane dane niewątpliwie świadczą o tym, że dzieci i młodzież w większości wykazują przyjazny stosunek do przyrody, niemniej **należałoby dolożyć większych starań, aby w trakcie zajęć na temat ekologii, oprócz zachęcania do częstych wędrowek na łonie przyrody, uświadamiać uczniów o szkodliwości, jakie niesie dla środowiska naturalnego (przyrody i zwierząt) pozostawianie śmieci w lesie, czy nad wodą.** Wskazane byłoby także zaopatrzenie parkingów otaczających częste trasy wędrowek mieszkańców i osób przyjezdnych w wystarczającą ilość kosztów na śmieci.

Ochrona zdrowia

• W kwestii ochrony zdrowia zapytano uczniów o ich **udział w szkoleniu z zakresu udzielania pierwszej pomocy. Okazuje się, że zdecydowana większość uczestniczyła w takim szkoleniu raz lub kilka razy.** Choć wyniki te nie są pesymistyczne, to należałoby położyć nacisk na większą częstotliwość takich szkoleń wśród uczniów tak, aby większość z nich posiadała nie tylko wiedzę w zakresie udzielania pierwszej pomocy, ale także umiejętności, które, jak wiadomo nabywa się i utrzymuje poprzez powtarzalność.

System oświaty i nauczanie zdalne

- Najwyższe wskaźniki zainteresowania uczniów notują takie przedmioty szkolne jak język obcy, biologia i informatyka. Najniższe z kolei - fizyka, chemia i język polski.
- Kompetencje dydaktyczne nauczycieli są kluczowym elementem procesu edukacji młodych ludzi. Przekładają się bowiem wprost na poziom zainteresowania uczniów daną dziedziną wiedzy i dalszą ścieżkę kształcenia. **Większość uczniów wysoko oceniło poziom nauczania przez swoich nauczycieli**, z czego prawie dwie trzecie uznało, że ich nauczyciele w większości „dobrze uczą, choć nie zawsze ciekawie”, a mniej niż jedna piąta, że „potrafią nauczyć i robią to z pasją”. Niemniej, **prawie jedna piąta uczniów źle ocenia kompetencje nauczycieli.** Taka ocena powinna wyczulić grono pedagogiczne na podejmowanie działań w celu podniesienia swoich kompetencji dydaktycznych np. poprzez warsztaty, szkolenia lub seminaria, gdzie mogliby się wymieniać doświadczeniami z innymi nauczycielami z ich dziedziny.
- Wśród problemów pojawiających się w nauczaniu szkolnym za najpoważniejsze uczniowie uznali **przeciążenie godzinami lekcyjnymi, co znacznie utrudnia im odrobienie zadań domowych, oraz niesprawiedliwe ocenianie uczniów przez nauczycieli i nieumiejętność przekazywania uczniom wiedzy przez nauczycieli w sposób zrozumiały.**
- Jeśli chodzi o poziom nauczania konkretnych przedmiotów, to **najlepiej jest oceniane nauczanie matematyki, języka polskiego, biologii i języka obcego, zaś najslabiej – fizyki, chemii i geografii.**
- Znacząca większość uczniów (ponad dwie trzecie) nie pobiera w ogóle korepetycji, a spośród tych, którzy pobierają, najwięcej osób doucza się z matematyki i języka obcego. **Taki wynik świadczy o tym, że szkoły podstawowe w gminie Słupsk w większości dobrze wykonują swoje podstawowe zadanie statutowe czyli przekazywanie dzieciom wiedzy programowej.**

Niemniej zastanawia bardzo wysoki odsetek uczniów doksztalcających się z matematyki – jedna piąta, co stanowi prawie dwie trzecie z liczby osób w ogóle pobierających korepetycje.

- Oceniając podręczniki do nauki dla poszczególnych przedmiotów większość uczniów **za najbardziej przydatne uznała podręczniki do matematyki, języka obcego i geografii. Najniższe oceny uzyskały książki do informatyki, chemii i fizyki.** Nie należy jednak z tego od razu wyciągać wniosku, że są to podręczniki źle napisane. Zauważmy, że są to skrypty do typowo ścisłych przedmiotów, w których **ważniejsze od samej wiedzy pamięciowej jest umiejętność logicznego myślenia**, a więc m.in. zrozumienie zasad obliczania czy pisanie odpowiednich wzorów, funkcji czy algorytmów. Nauka takiego myślenia jest czasami bardziej wymagająca od wiedzy pamięciowej, gdyż oprócz materiału książkowego wymaga zrozumienia nierzadko zawiłych zależności logarytmicznych i funkcyjnych oraz poprawnego ich stosowania w nowych przypadkach. **Może tutaj właśnie odnajdujemy wyjaśnienie najslabszego zainteresowania uczniów fizyką i chemią.** Dla poprawienia tych wyników **należałoby rozważyć cykliczne organizowanie szkoleń lub warsztatów dla uczniów z nauki logiki, która jako przedmiot nauczania została wycofana z programów nauczania w szkołach podstawowych i średnich.** Inaczej rzecz może się mieć z informatyką, gdzie niska ocena przydatności podręczników (18%) nie pokrywa się ze stosunkowo wysokim zainteresowaniem uczniów tym przedmiotem (35%). Większość nauki na informatyce odbywa się bowiem na programach komputerowych, a dostępna wiedza tematyczna jest szeroko dostępna w Internecie i tam szybciej aktualizowana niż w książkach.

- Chociaż usługi edukacyjne świadczone przez szkoły podstawowe w gminie Słupsk wydają się spełniać właściwe sobie cele, to **istnieją pewne przesłanki wskazujące na niepokojące mankamenty w procesie nauczania niektórych przedmiotów ścisłych, zwłaszcza matematyki, fizyki i chemii.** Ponieważ używane podręczniki są większości pisane zrozumiałym językiem, a w przypadku przedmiotów ścisłych nie zawsze ich studiowanie daje wymierne efekty, jednym z proponowanych rozwiązań owego problemu mogłoby być podniesienie umiejętności logicznego myślenia wśród uczniów poprzez organizowanie, na przykład, dodatkowych warsztatów czy zajęć z nauki logiki.

- **Wartym uwagi jest także poparta przez prawie 90% uczniów propozycja cyklicznego zapraszania na spotkania do klasy przedstawicieli różnych zawodów jak np. lekarz, pielęgniarka, prawnik, dziennikarz, informatyk, księgowy, itp., co dałoby uczniom okazję do uzyskania bezpośredniej informacji na temat wybranych zawodów i lepszej orientacji o sytuacji na rynku pracy przed wkroczeniem w wiek dorosły.**

- W kwestii **oceny nauczania zdalnego przez uczniów głosy pozytywne i negatywne rozłożyły się mniej więcej po równo**, przy czym nieco więcej jest ocen „bardzo złych” (18%) niż „bardzo dobrych”. Wśród minusów nauczania zdalnego na czoło wysuwają się takie problemy, doskwierające większości uczniów, jak brak kontaktów z kolegami i koleżankami na przerwach, kłopoty z połączeniem internetowym czy zmęczenie oczu spowodowane długotrwałym patrzeniem w monitor komputera. Niemal połowa uczniów ma problem z należytym skupieniem się na lekcjach online. Uczniowie dostrzegają również pewne plusy nauczania zdalnego. Zdecydowana większość zauważa, że w takiej sytuacji nie trzeba dojeżdżać do szkoły i nosić tornistra, a prawie dwie trzecie docenia fakt, że gdy czegoś nie wiedzą, to mogą to na bieżąco sprawdzać sobie w Internecie. Z kolei prawie jedna trzecia cieszy się, że nikt im teraz z kolegów lub koleżanek nie dokucza.

- **Powyższe wyniki potwierdzają prawidłowość związaną z psychospołecznym rozwojem człowieka w wieku dorastania, a mianowicie, że dla młodzieży najważniejszą społeczną grupą odniesienia są rówieśnicy – brak kontaktów z kolegami lub koleżankami doskwiera ponad dwóm trzecim uczniów.** Dorastający człowiek czerpie i wymienia zarówno pozytywne jak i negatywne poglądy i postawy głównie od swoich rówieśników. **Widać tutaj wyraźnie, że oprócz podstawowej funkcji edukacyjnej szkoła będąc platformą do kontaktów między rówieśnikami pełni także istotną funkcję społeczną, a choć nie należy ona do jej zadań / usług statutowych, to jest niezwykle ważna dla prawidłowego rozwoju psychospołecznego młodych ludzi.** Z kolei najważniejsze plusy zdalnego nauczania, wskazane przez uczniów, dotyczą kwestii braku konieczności dojazdu do szkoły i noszenia tornistra oraz łatwego dostępu do Internetu. Nasuwa się tutaj pytanie czy te plusy będą w stanie zrównoważyć negatywne skutki zdalnego nauczania. Trudno tutaj przewidywać jakie dokładnie konsekwencje dla rozwoju dzieci będzie miało zamykanie szkół na dłuższy okres, jednak powyższe wyniki powinny niepokoić i budzić refleksję u organów decyzyjnych.

Spędzanie wolnego czasu

- **Najwięcej uczniów, bo niemal połowa zazwyczaj spędza wolny czas w domu.** Ponad jedna trzecia preferuje ruch na świeżym powietrzu poza domem. **Fakt, że większość uczniów w wolnym czasie pozostaje w domu, może zastanawiać czy wręcz niepokoić, ale należy wziąć pod uwagę, że na takie zachowanie młodych ludzi bez wątpienia wywierają wpływ obecne obostrzenia związane z epidemią koronawirusa.** Wydaje się zatem, że uczniowie prezentują w tym zakresie dość zdrowe i zrównoważone nawyki spędzania wolnego czasu.

Najwięcej osób, jedna trzecia, spędza wolny czas z rodziną, co jest naturalną konsekwencją pozostawania wówczas w domu. Jedna czwarta w wolnym czasie spotyka się z kolegami / koleżankami ze szkoły, a mniej niż jedna piąta - ze znajomymi spoza swojej szkoły. Podobny odsetek lubi spędzać wolny czas z domowymi zwierzętami, co, jak wiadomo, dobrze wpływa na rozwój empatii u dzieci.

- W przypadku pytania o najczęstszy sposób spędzania wolnego czasu najwięcej osób, jedna piąta, deklaruje, że w wolnym czasie najczęściej spotyka się ze znajomymi. Podobna ilość osób spędza wolny czas grając na komputerze lub przeglądając Internet. Ponad jedna dziesiąta przeznaczą ten czas na inne swoje hobby.
- W pytaniu o to czy w okolicy jest dużo propozycji spędzania wolnego czasu tylko jedna czwarta uczniów uznała obecny stan za zadowalający. Większość poparła różne propozycje zmian. **Najwięcej osób opowiedziało się za budową skateparku, niewiele mniej za budową dodatkowych obiektów sportowych takich jak boiska do gry, kortów czy pływalni, natomiast prawie jedna trzecia z zadowoleniem przyjmuje pomysł utworzenia nowych parków i terenów zielonych. Jednej czwartej uczniów podoba się propozycja budowy ścieżek rowerowych i biegowych.**
- Wśród organizacji pomagających dzieciom organizować czas wolny i rozwijać ich zainteresowania najwięcej głosów uzyskała szkoła, znacznie mniej klub sportowy, zaś aż jedna czwarta uczniów wskazała na inne metody organizacji wolnego czasu, w tym inne instytucje, jak np. szkoła muzyczna, lub na organizowanie sobie wolnego czasu na własną rękę. W sumie zatem można powiedzieć, że **aż prawie 90% uczniów korzysta z oferty gminnych ośrodków edukacyjnych, kulturalnych lub sportowych w spędzaniu wolnego czasu. Tradycyjnie, bardzo dobrze prezentuje się tutaj szkoła, natomiast niski udział domów kultury (6%) i bibliotek (2%) powinien skłonić te instytucje do poszerzania swojej oferty skierowanej do uczniów.**

Aktywność społeczna uczniów

- Jeśli chodzi o aktywność uczniów na polu kultury poprzez uczestnictwo w takich wydarzeniach jak np. wyjście do kina, teatru, na festiwal czy do Domu Kultury, to najwięcej z nich (ponad jedna trzecia) bierze udział w takich wydarzeniach kilka razy w roku, a mniej niż jedna piąta - kilkanaście razy w roku. Niepokojąco wysoki jest jednak odsetek osób, które tylko raz w życiu wzięły udział w takich wydarzeniach kulturalnych – **ponad jedna trzecia.**

• Pytając o aktywność społeczną **zdecydowana większość uczniów potwierdziła, że brała udział w różnych akcjach społecznych**, zaś jedna piąta przyznała, że nigdy w takie akcje się nie włączała. **Najwięcej osób brało udział w akcjach ekologicznych jak sprzątanie lasu i edukacyjnych jak np. konkursy szkolne.** Te wyniki na pierwszy rzut oka pokazują **optymistyczny obraz aktywności społecznej nastolatków i młodzieży w gminie Słupsk**. Dla dopełnienia tego obrazu brakuje niemniej informacji czy powyższe dane wykazują tendencję rosnącą czy malejącą. Jednakże takich wniosków nie sposób wyciągnąć, ponieważ niniejsze badanie było przeprowadzane dopiero po raz pierwszy. Zaleca się zatem powtarzanie takich badań w przyszłych latach. Ponadto nie mamy wiedzy jak często uczniowie biorą udział w takich akcjach – jednorazowo czy cyklicznie. Niewątpliwie stymulowanie działań społecznych powinno zostać nakierowane na to, aby udział uczniów w akcjach społecznych, charytatywnych, ekologicznych czy edukacyjnych, miał charakter cykliczny, gdyż tylko wtedy może przynieść zamierzone efekty.

35. WNIOSKI I REKOMENDACJE UŻYKANE W BADANIU PRZEDSTAWICIELI INSTYTUCJI SAMORZĄDOWYCH

Podstawowe problemy społeczne

- Zjawisko pauperyzacji mieszkańców gminy zostało ocenione przez ponad połowę rozmówców (53%) jako problem raczej nieistotny. Nie powinno jednak umknąć uwadze, że pozostałe 47% uznało biedę i ubóstwo mieszkańców za problem bardzo lub raczej istotny. Rozmówcy zgodnie podkreślali, że problem ubóstwa dotyczy relatywnie nieznacznego odsetka mieszkańców, z tym że z perspektywy grupy o niższym statusie materialnym bieda jest zjawiskiem dojmującym i bardzo istotnym. **Należy zatem podejmować dalsze wielostronne starania, aby wyeliminować to zjawisko z życia mieszkańców.**
- **Zdecydowana większość rozmówców (67%) zakwalifikowała problem bezrobocia w gminie jako raczej nieistotny.** Podczas rozmów pojawiły się sygnały, że w gminie występuje problem **bezrobocia ukrytego**, który dotyczy głównie młodych matek nie mających możliwości skorzystania ze żłobka/przedszkola, aby w tym czasie podjąć pracę. Rekomenduje się podjąć działania w celu przebadania i oszacowania skali tego zjawiska.

- Rozmówcy poruszali przy okazji różnych pytań wieloaspektowe, w tym nieprzewidywalne na moment badania, **następstwa epidemii koronawirusa**, z którymi musi zmierzyć się wspólnota lokalna (m.in. zapewnienie warunków do pracy i edukacji zdalnej, wpływ izolacji na psychikę dzieci i młodzieży, wzrost wykluczenia społecznego, zwłaszcza seniorów i osób niepełnosprawnych, wzrost bezrobocia i problemu uzależnień).

Polityka senioralna

- Pracownicy wypowiadali się zgodnie i bardzo pozytywnie na temat działań prowadzonych przez gminę Słupsk z myślą o seniorach. Zarówno oferta przedsięwzięć, jak i ich liczba oraz różnorodność spotkały się z bardzo przychylnymi opiniami rozmówców.

- Uwzględniając odpowiedzi rozmówców, w zakresie polityki senioralnej rekomenduje się przede wszystkim: wdrażanie programów profilaktycznych, zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych, opiekuńczych lub specjalistycznej opieki zdrowotnej w miejscach zamieszkania seniorów, a także prowadzenie poradnictwa prawnego, lepszą promocję systemu teleopieki, zapewnianie zajęć informatycznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz dalsze organizowanie wycieczek i wigilii dla seniorów,

- Stworzenie dziennego pobytu dla seniorów zostało niemal jednogłośnie zaopiniowane jako absolutnie konieczne,

- Prowadzenie działań adresowanych do środowiska seniorów powinno mieć na szczególnym względzie problemy seniorów niesamodzielných i zamieszkujących mniejsze miejscowości.

Ochrona środowiska naturalnego

- Na pytanie o główne przyczyny zanieczyszczenia środowiska w gminie dominują dwie opcje odpowiedzi: **nielegalne spalanie śmieci oraz wyrzucanie śmieci do lasu i innych niedozwolonych miejsc. Zdaniem rozmówców ww. problemy są nagminne i dotyczą zwłaszcza małych miejscowości/wsi oraz spalania odpadów w domowych paleniskach (tzw. mała emisja). W celu doraźnego przeciwdziałania podanym zjawiskom rekomenduje się instalowanie fotopułapek/monitoringu w celu wykrycia osób wyrzucających odpady w**

miejscach niedozwolonych oraz zakup lub wynajem dronów antysmogowych, a także częstsze patrole prewencyjne i kontrole domowych palenisk przez straż gminną oraz wyciąganie konsekwencji prawnych z nielegalnej utylizacji śmieci,

- **Zdaniem większości ankietowanych pracowników stan ekologii w gminie ulepszyłyby nie tylko ww. działania doraźne, ale również przedsięwzięcia o wymiarze długofalowym** - cykliczne akcje sprzątania lasów i rzek oraz poprawa edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych (np. podczas spotkań wiejskich w sołectwach). Szczególnym poparciem rozmówców cieszyła się akcja „**Posprzątaj swoją gminę**”, którą zdaniem kilku pracowników należy kontynuować, skupiając się na tych sołectwach, gdzie akcja nie była dotąd prowadzona.

Stan infrastruktury

- **Wszyscy ankietowani pracownicy ocenili pozytywnie stan infrastruktury w gminie Słupsk** - jako bardzo dobry (40%) lub raczej dobry (60%). Obejmuje to w szczególności infrastrukturę transportową, techniczną i gospodarkę odpadami. Rozmówcy szczególnie pochlebnie wypowiadali się na temat inwestycji gminy w drogi, co świadczy niewątpliwie o znaczącym poziomie rozwoju ekonomicznego i infrastrukturalnego w gminie,

- **Wyraźnie sygnalizowano przy tym potrzebę zapewnienia światłowodu**, zwłaszcza dla niektórych rejonów gminy oraz dla szkół. Zwracano przy tym uwagę na występowanie w niektórych rejonach gminy tzw. „białych plam” czyli obszarów, gdzie nie ma dostępu do internetu lub telefonii komórkowej, co z kolei łatwo może przełożyć się na wykluczenie cyfrowe mieszkańców tych terenów i mniejsze zaangażowanie w sprawy lokalne.

- **Pojawiły się również głosy popierające rozwój ścieżek i tras rowerowych**, zwłaszcza służących jako dojazd do Miasta Słupska.

- **Rozmówcy zdecydowanie wypowiadają się za potrzebą poprawy sieci komunikacji zbiorowej na terenie samej gminy, jak i z gminami ościennymi.** Zdaniem interlokutorów ograniczenia w tym zakresie są związane ze specyficznym położeniem i granicami gminy niemal otaczającej gminę miejską Słupsk.

- Pracownicy co do zasady przychylnie oceniali stan dróg w gminie.

System służby zdrowia

- W przypadku pytania o kierunki działań w celu poprawy funkcjonowania służby zdrowia na terenie gminy, **najczęściej sygnalizowano potrzebę zwiększenia liczby lekarzy, a zwłaszcza lekarzy specjalistów.**

Wykluczenie społeczne w gminie

- Należy ocenić pozytywnie, że **nikt z respondentów nie wyraził opinii, jakoby zjawisko wykluczenia społecznego w gminie było bardzo powszechne.**
- W toku wywiadów pogłębionych rozmówcy najczęściej wymieniali trzy grupy społeczne zamieszkujące gminę, które ich zdaniem są narażone na wykluczenie bądź wręcz już zmarginalizowane. Są to: **seniorzy** (z małych, położonych na uboczu miejscowości/wsi, zwłaszcza seniorzy niesamodzielni), **osoby niepełnosprawni oraz ich opiekunowie, a także mieszkańcy napływowi** (w ich przypadku wskazywano na samowykluczenie). Zasygnalizowana powszechność zjawiska wykluczenia społecznego wśród podanych grup wskazuje na konieczność podejmowania działań przewyżających ten problem społeczny,
- **Zdecydowana większość, aż 80% rozmówców twierdzi, że osoby niepełnosprawne są grupą wykluczoną ze społeczności gminy Słupsk.** Wiele głosów dotyczyło **braku zorganizowanego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i opiekunów faktycznych.** Rekomenduje się podjęcie działań w kierunku zapewnienia lepszej, kompleksowej i spójnej pomocy osobom niepełnosprawnym wraz z ich opiekunami, w tym stworzenie środowiskowego domu samopomocy,
- W toku rozmów wyrażono potrzebę kontynuowania pracy przez pełnomocnika wójta ds. osób niepełnosprawnych,
- **Rozmówcy zwracali również uwagę, że problem wykluczenia społecznego jest dużo bardziej zauważalny w niektórych rejonach gminy** (np. miejscowościach byłych PGR'ów), a zatem tam trzeba w pierwszej kolejności skoncentrować działania zaradcze.

System oświaty

- Wywiady z przedstawicielami instytucji samorządowych koncentrowały się na ocenie funkcjonowania placówek oświatowych w gminie oraz działaniach władz gminy w zakresie polityki oświatowej. Niemniej, należy zauważyć, że rozmówcy dzielili się również uwagami na temat licznych problemów systemowych w szkolnictwie, które nie zostały rozwiązane na poziomie centralnym,

- **1/3 badanych pracowników uznała, że edukacja w gminie Słupsk funkcjonuje bez zarzutu. Podkreślano przy tym, że władze gminy traktują z wysoką atencją sprawy organizacji oświaty, zapewniając np. darmowe obiady w szkołach i transport dzieci.**
- **Również 1/3 wskazała na zbyt małą liczbę żłobków (33%, nieco mniej, bo 20% odpowiedzi obejmowało zbyt małą liczbę przedszkoli).** Należy podjąć działania w celu zwiększenia liczby żłobków i przedszkoli w gminie.

Rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi

- **Jako przyczyny bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego wymieniano najczęściej: niepełną rodzinę, uzależnienia i niskie umiejętności rodzicielskie/wychowawcze.** Rekomenduje się kontynuowanie pracy z rodzinami dysfunkcyjnymi, co wymaga ścisłej współpracy CUS, szkół i UG,
- **Jako czynnik kształtujący niskie umiejętności rodzicielskie,** rozmówcy identyfikowali niski poziom wykształcenia, dziedziczną biedę i złe wzorce wyniesione z domów, a także przepracowanie.
- **Uwadze rozmówców nie uszedł problem przemocy domowej - 47%, czyli 7 osób podało zjawisko przemocy w rodzinie jako przyczynę bezradności rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Świadczy to o tym, że zjawisko przemocy w rodzinie utrzymuje się w środowisku lokalnym, a zatem należy kontynuować i rozwijać działania profilaktyczne i zaradcze w tym kierunku.** Wymagana jest zatem dalsza współpraca CUS z Zespołem interdyscyplinarnym ds. przemocy w rodzinie, gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Powiatowym Centrum Przeciwdziałania Przemocy,
- **Pośród innych czynników wpływających na występowanie trudności wychowawczych i problemów w prowadzeniu codziennych spraw gospodarstwa domowego, pracownicy wymienili bardzo różnorodne okoliczności, co potwierdza pogląd większości rozmówców o potrzebie indywidualnego podejścia do każdej rodziny z dysfunkcjami (np. złe lub słabe relacje rodzinne, wyuczona bezradność, brak współpracy rodziców z nauczycielami, roszczeniowa postawa rodziców wobec szkół, niedostrzeganie problemów przez rodziców, problemy relacji w rodzinach patchworkowych lub powracających z zagranicznej emigracji zarobkowej.**

- Warto przy tym zauważyć, że bezrobocie to jedyną opcją odpowiedzi, która nie została wybrana przez żadnego z rozmówców jako podłoże problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- Na pytanie o **działania, które poprawiłyby sytuację rodzin z trudnościami wychowawczymi w gminie, dominują trzy odpowiedzi**, z których każda zyskała ponad połowę wskazań: **poradnictwo specjalistyczne** (psychologiczne, prawne itp.), **pomoc asystenta rodziny lub rodziny wspierającej i działania edukacyjne** (kursy, szkolenia, warsztaty itp.).
- **Pracownicy dzielili się również własnymi sugestiami działań, spośród których największą uwagę przywiązywano do:** częstszych kontroli prowadzonych przez pracowników pomocy społecznej w rodzinach z dysfunkcjami, skoncentrowaniu na wsparciu rzeczowym i usługowym zamiast finansowego, zapewnieniu mieszkań treningowych i wsparcia wytchnieniowego.

Aktywność obywatelska w gminie

- **Większość rozmówców ocenia zainteresowanie mieszkańców gminy lokalnymi problemami jako dość powszechne** (40% czyli 6 wskazań). **Niewiele mniej, bo 33% czyli 5 osób uważa, że to zainteresowanie jest przeciętne.** Większość rozmówców jest zdania, że stopień zainteresowania sprawami lokalnymi jest nierównomierny w różnych obszarach gminy oraz zależy do rodzaju sprawy.
- **Zdaniem badanych pracowników najpoważniejsze bariery aktywności obywatelskiej w gminie Słupsk to:** zbytne zaabsorbowanie mieszkańców przez prywatne problemy i sprawy życia codziennego oraz brak wiary mieszkańców w to, że można coś zmienić oddolnymi inicjatywami.
- Wśród działań, które **poprawiłoby aktywność obywatelską mieszkańców gminy i ich zainteresowanie sprawami lokalnymi, pracownicy zdecydowanie najczęściej wymieniali zwiększenie częstotliwości spotkań i konsultacji mieszkańców z radnymi (67%, tj. 10 wskazań).** Pracownicy uznawali przy tym za najbardziej efektywny system stałych, cyklicznych dyżurów radnych w poszczególnych sołectwach („w terenie”, np. raz na kwartał). **Sygnalizowano również potrzebę spotkań w sołectwach z pracownikami urzędu gminy i CUS.**
- Rozmówcy bardzo pozytywnie oceniali praktykę stałych dyżurów wójta gminy.
- **Ponad połowę wskazań (53%) uzyskał również pomysł wprowadzenia corocznych ankiet wśród mieszkańców na temat ich oceny spraw lokalnych, oczekiwań i propozycji zmian.**

Pracownicy sugerowali, aby włączyć sołtysów w organizację badań ankietowych (np. raz na kwartał/ raz do roku),

- **Rekomenduje się kontynuowanie i rozwijanie prac ciał dialogu obywatelskiego** (gminnej rady seniorów i gminnej rady młodzieży), **a także podjęcie działań na rzecz powołania gminnej rady działalności pożytku publicznego jako reprezentanta środowiska ngo oraz rady ds. osób niepełnosprawnych,**
- **Jest zalecane, aby kontynuować dobrą praktykę w postaci zapewniania jednego dnia w tygodniu z przedłużonymi godzinami obsługi interesantów** oraz sprawowania dyżuru przez wójta gminy w wyznaczonych, stałych dniach.
- W związku z uzyskanymi odpowiedziami pracowników sugeruje się **wprowadzenie stałych dyżurów sprawowanych przez pracowników z kluczowych jednostek UG i CUS w świetlicach wiejskich, a także organizowanie zdecydowanie częstszych dyżurów i spotkań z radnymi,**
- Z uwagi na zróżnicowanie społeczne i wiekowe mieszkańców gminy, rekomenduje się **dywersyfikację kanałów informacyjnych,** aby dotrzeć do możliwie największej liczby osób z konkretną wiadomością na temat spraw lokalnych (ogłoszenia na tablicach sołeckich, Facebook, ujednolicony system sms, strona www, plakaty, ulotki itp.),
- Jest zalecane stworzenie **spójnej strategii informacyjnej** władz gminy na temat planowanych działań, spotkań i konsultacji społecznych,
- Rozmówcy wskazywali na potrzebę większego zaangażowanie sołtysów w informowanie o różnych przedsięwzięciach, konsultacjach i akcjach podczas spotkań wiejskich w sołectwach, na tablicach sołeckich,
- Aby zainteresować i włączyć **mieszkańców napływowych w sprawy lokalne gminy, rekomenduje się podjęcie długofalowych działań** (np. lepsza promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do życia, dalsze inwestycje w infrastrukturę oraz wspólne akcje dla mieszkańców, w tym kontynuowanie akcji „Poznaj swojego sąsiada”, jako sposobności do lepszej integracji mieszkańców).

36. OPIS POTRZEB UZASADNIAJĄCYCH REALIZACJĘ PROGRAMU

W efekcie przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej Gminy Słupsk w zakresie usług społecznych, zidentyfikowano występowanie poniższych potrzeb

mieszkańców, które w pełni uzasadniają opracowanie i wdrożenie postanowień niniejszego programu usług społecznych.

W programie usług społecznych potrzeby wskazano odnosząc się do ogółu mieszkańców i poszczególnych grup głównych odbiorców:

Kategoria potrzeb	Opis potrzeb
Potrzeby osób starszych (powyżej 60 roku życia)	• zwiększenie dostępu do informacji nt. usług społecznych dla osób starszych, zamieszkujących głównie tereny wiejskie, • edukacja w formie spotkań/zajęć tematycznych, • dbałość o aktywny model starzenia się, w tym o zdrowie i sprawność, • aktywizacja seniorów, • integracja wewnątrz- i międzypokoleniowa - integracja - przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.
Potrzeby osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin i opiekunów faktycznych	• świadczenie usług społecznych w środowisku lokalnym, • zapewnienie usług opiekuńczych, • integracja - przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu, • potrzeba zapewnienia odpoczynku oraz czasu wolnego dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami realizowana poprzez opiekę wytchnieniową, wolontariat, tworzenie grup samopomocowych,
Potrzeby rodzin z dziećmi, w tym rodzin dysfunkcyjnych	• potrzeba zwiększenia liczby żłobków i przedszkoli; • potrzeba profilaktyki i rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach oraz wszechstronnego wspierania rodzin
Potrzeby dzieci i młodzieży szkolnej	• poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu uczniów, • warunki do rozwoju zainteresowań
Potrzeby osób z uzależnieniami lub uwięzianych w przemoc domową	• informowanie o usługach, • potrzeba kontynuowania działań w zakresie specjalistycznej pomocy psychologicznej, terapeutycznej oraz profilaktyki.
Potrzeby ogółu mieszkańców	• dalsza poprawa funkcjonowania administracji samorządowej w gminie, • działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego w gminie,

	• dalsze polepszanie stanu infrastruktury gminy, • usprawnienie systemu służby zdrowia, • poszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców gminy, • zapewnienie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności obywatelskiej w gminie.
--	---

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to technika, która służy analizie i uporządkowaniu zgromadzonych informacji. Jest to bardzo rozpowszechnione narzędzie w planowaniu strategicznym. Skrót SWOT to akronim pochodzący od czterech angielskich słów, które są jednocześnie czterema podstawowymi składnikami tej techniki. Są to:

S (Strengths) – mocne strony gminy, to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

W (Weaknesses) – słabe strony, które jeśli nie zostaną wyeliminowane bądź zniwelowane mogą hamować rozwój gminy. To konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całej gminy, jak i jej części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania gminy, bądź jej poszczególnych elementów.

O (Opportunities) – szanse - czyli zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące negatywne zjawiska,

T (Threats) – zagrożenia – wszystkie zewnętrzne zjawiska postrzegane jako bariery dla rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

Tabela 4. Analiza SWOT – usługi społeczne.

➤ Mocne strony	➤ Słabe strony
➤ Zainteresowanie i aktywna postawa władz gminy wobec działań na rzecz polepszania standardów życia mieszkańców, w tym opracowanie oraz realizowanie programów profilaktycznych i pomocowych, ➤ Prowadzenie profilaktyki wśród dzieci, młodzieży ich rodziców i nauczycieli, ➤ Dostępność placówek podstawowej opieki zdrowotnej, ➤ Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, ➤ Aktywna działalność Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy Słupsk wraz z filiami i rozwiniętą siecią świetlic, ➤ Działalność Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie, ➤ Potencjał, zwłaszcza kadrowy, CUS w realizacji programów aktywizujących społeczność lokalną, ➤ Niski poziom przestępczości, ➤ Niska stopa bezrobocia, ➤ Zauważalnie malejąca liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, ➤ Dostęp mieszkańców do obiektów rekreacyjnych i sportowych – działalność OSIR Gminy Słupsk sp. z o.o.	➤ Postawa roszczeniowa w środowiskach dotkniętych różnymi formami wykluczenia, ➤ Wyuczona bezradność w środowiskach dotkniętych bezrobociem i zjawiskami patospołecznymi, ➤ Ograniczona liczba i oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach, ➤ Brak ofert edukacyjnej i zawodowej dla mieszkańców 50+, ➤ Brak wystarczającej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży podczas tzw. zdalnej edukacji, ➤ Brak wydzielenia budżetu obywatelskiego w budżecie gminy, ➤ Występowanie zjawiska przemocy domowej i problemów z nim związanych, ➤ Zbyt niskie wykorzystanie walorów w postaci dziedzictwa kulturowego, i otoczenia przyrodniczego w celach promocji gminy, turystyki i dla rozwoju gospodarki lokalnej, ➤ Brak placówki pobytu dziennego dla seniorów i ŚDS, ➤ Brak spójnej polityki gminy wobec mieszkańców niepełnosprawnych,

➤ Potencjał sektora organizacji pozarządowych działających na terenie gminy, ➤ Działalność Młodzieżowej Rady Gminy oraz Rady Seniorów, ➤ Wysokie walory przyrodnicze regionu, ➤ Warunki do rozwoju aktywności ruchowej wśród dzieci i młodzieży. ➤ Wielowątkowa i aktywna polityka senioralna, (w tym działalność klubów seniora i UTW w Redzikowie, możliwość korzystania z Karty Seniora Gminy Słupsk, bezpłatna infolinia "Seniorowo", wycieczki i wigilie, projekt Srebrna Sieć).	
➤ Szanse	➤ Zagrożenia
➤ Atrakcyjna lokalizacja gminy, ➤ Sprawnie działający samorząd, ➤ Powołanie Centrum Usług Społecznych w 2021 r. ➤ Powołanie Pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych, ➤ Pozyskiwanie funduszy na szkolenia dla kadry CUS, szkół i administracji w celu podniesienia kompetencji zawodowych, ➤ Współpraca międzysektorowa, w szczególności pomiędzy placówkami oświaty, jednostek gminy i ngo,	➤ Pogłębianie się zjawiska izolacji i dystrofia więzi społecznych, w szczególności z powodu epidemii koronawirusa, ➤ Sprzyjający bierności zawodowej system zasiłków społecznych, ➤ Zjawisko braku utożsamiania się z gminą przez mieszkańców napływowych (migracje ludności), ➤ Niestabilna sytuacja bytowa rodzin (ubóstwo, rodziny niepełne, eurosieroctwo), ➤ Niski przyrost naturalny,

➤ Stale poprawiająca się jakość pracy i infrastruktury placówek oświatowych oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych, ➤ Ciągła modernizacja i rozbudowa infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej, ➤ Rozwój energetyki odnawialnej, w tym farm fotowoltaicznych - ➤ Edukacja ekologiczna mieszkańców, ➤ Program pomocy dla rodzin „Nasza gmina to rodzina”, ➤ Gminne systemy powiadomień SMS, ➤ Realizacja funduszy sołeckich, ➤ Rozwój współpracy władz gminy z sołectwami,	➤ Konkurencja ze strony gmin o lepiej rozwiniętej ofercie turystycznej, ➤ Zbyt duże obciążenie władz samorządu obowiązkami przy braku wsparcia ze strony państwa, ➤ Konkurencja ze strony innych samorządów w pozyskiwaniu grantów i dotacji na przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz społeczne, ➤ Bierna postawa osób długotrwale bezrobotnych. ➤ Utrzymywanie się bezrobocia, w tym bezrobocia ukrytego (nierejestrowanego), ➤ Choroby cywilizacyjne, ➤ Starzenie się społeczeństwa w skali całej Polski,
--	--

V. PROGRAM USŁUG SPOŁECZNYCH GMINY SŁUPSK NA LATA 2021-2025

5.1. CEL PROGRAMU, OKRES REALIZACJI I OKREŚLENIE SFER USŁUG SPOŁECZNYCH

Celem wdrożenia niniejszego Programu jest zapewnienie dla mieszkańców gminy Słupsk zwiększonego dostępu do zintegrowanych usług społecznych w następujących sferach:

- przeciwdziałanie i rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach oraz wszechstronnego wspierania rodzin,

- **przeciwdziałanie i zapobieganie wykluczeniu społecznemu w gminie,**
- **polityka senioralna,**
- **dialog administracji samorządowej z mieszkańcami,**
- **ochrona środowiska naturalnego w gminie,**
- **dostępność do infrastruktury gminy,**
- **dostępność do systemu służby zdrowia,**
- **zapewnienie oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców gminy,**
- **działania na rzecz systemu oświaty w gminie i poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu uczniów,**
- **warunki sprzyjające rozwojowi aktywności obywatelskiej w gminie.**

Realizacja zadań zawartych w Programie została przewidziana na lata 2021 - 2025, co powinno przyczynić się do podejmowania przez uprawnione podmioty długofalowych działań w podanej perspektywie czasowej, uwzględniając dynamikę sytuacji społeczno-gospodarczej regionu i kraju. Osiągnięcie przyjętych celów będzie możliwe dzięki pełnym zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, a także partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców.

52. USŁUGI SPOŁECZNE OFEROWANE W PROGRAMIE, KIERUNKI DZIAŁAŃ I WSKAŹNIKI REALIZACJI USŁUG

Za sprawą przeprowadzonej diagnozy zidentyfikowano sfery potrzeb społeczności lokalnej uzasadniające realizację niniejszego Programu. Do każdej ze sfer potrzeb został przyporządkowany zbiór proponowanych kierunków działań oraz wskaźniki ich realizacji.

W następnych rozdziałach zostały wskazane źródła finansowania oraz sposób monitorowania wykonania założonych celów i oceny Programu, a także mierniki efektywności jego realizacji.

Zakresy usług ujętych w Programie Usług Społecznych wynikają z art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.

Tabela 5. Opis sfer oferowanych usług społecznych wraz ze wskaźnikami ich realizacji

I Usługi społeczne w zakresie: Przeciwdziałania i rozwiązywania występujących w rodzinach problemów opiekuńczo-wychowawczych oraz wszechstronnego wspierania rodzin.	
Kierunki działań	Wskaźniki realizacji działań
• Rozwijanie ścisłej współpracy pomiędzy CUS, UG i szkołami w zakresie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym, z uwzględnieniem potrzeb indywidualnego podejścia do każdego przypadku, • Zapewnienie i usprawnienie systemu specjalistycznego poradnictwa dla osób i rodzin (w tym porady prawne, psychologiczne, pedagogiczne), • Zapewnienie pomocy asystenta rodziny lub rodziny wspierającej, • Działania terapeutyczne, edukacyjne i informacyjne, • Zapewnienie możliwości korzystania z mieszkań treningowych i wsparcia wytechnieniowego, • Działania edukacyjne w obszarze eliminowania agresywnych zachowań kierowane do uczniów na wszystkich poziomach oświaty i wobec rodziców/opiekunów, • Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktyczno-edukacyjnych, • Reintegracja zawodowa i społeczna osób uzależnionych, • promowanie oraz organizowanie różnorodnych form integracji rodzin i społeczności lokalnej,	• Liczba rodzin i osób objętych wsparciem; • Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; • Liczba rodzin korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego; • Wysokość udzielonego wsparcia; • Liczba zapewnionych i zrealizowanych godzin poradnictwa specjalistycznego; • Liczba grup samopomocowych, • Liczba zatrudnionych asystentów rodziny. • Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny. • Liczba rodzin wspierających. • Liczba rodzin klientów CUS współpracujących z rodzinami wspierającymi. • Liczba zorganizowanych lub współorganizowanych warsztatów, konferencji i kampanii; • Liczba zorganizowanych festynów, wycieczek i innych wydarzeń; • Liczba osób objętych pomocą terapeutyczną, • Wysokość przeznaczonych środków. • Nakład/liczba rozpowszechnionych materiałów promocyjno- edukacyjnych.

• Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, • Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny, • Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy; • Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii • Stwarzanie warunków do rozwoju działalności grup samopomocowych, organizacji pozarządowych oraz podmiotów nieformalnych działających na rzecz wszechstronnego wspierania rodziny,	• Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjno-informacyjnych, • Liczba uczestników ww. programów profilaktycznych, konkursów, akcji. • Liczba szkoleń, w których uczestniczyli przedstawiciele gminy (w tym CUS, GKRPA, ZI). • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
Beneficjenci usług: zamieszkujące gminę Słupsk rodziny z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.	
II Usługi społeczne w zakresie: Przeciwdziałania i zapobiegania wykluczeniu społecznemu w gminie, w szczególności z powodu niepełnosprawności, bezrobocia, bezdomności, ubóstwa, długotrwałej choroby	
Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Prowadzenie pracy socjalnej, w szczególności z osobami bezrobotnymi lub ubogimi, • Stworzenie punktu doradztwa zawodowego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • Rozwijanie współpracy CUS z Zespołem interdyscyplinarnym ds. przemocy w rodzinie, Gminną komisją rozwiązywania	• Liczba akcji społecznych i innych inicjatyw, • Liczba i nakład materiałów edukacyjno-informacyjnych, • Liczba udzielonych porad. • Liczba usług specjalistycznych świadczonych dla osób niepełnosprawnych.

problemów alkoholowych oraz Powiatowym Centrum Przeciwdziałania Przemocy, • Zapewnianie warunków sprzyjających osobom niepełnosprawnym do aktywnego spędzania przez nich czasu, • Pomoc społeczna dla rodzin i osób w trudnej sytuacji materialnej, • Promocja przedsiębiorczości, • Likwidacja barier architektonicznych i komunikacyjnych dla osób niepełnosprawnych, • Opracowanie Programu ograniczania barier architektonicznych i komunikacyjnych w obiektach, z których korzystają najczęściej osoby niepełnosprawne i osoby starsze, • Wzbogacenie oferty kształcenia dla osób dorosłych (ds. kursy językowe, zawodowe), • Reintegracja społeczna osób dotkniętych długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością, • Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej w gminie, w tym spółdzielni społecznych, działających na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • Rozwój współpracy z sektorem organizacji pozarządowych działających dla polepszenia sytuacji osób ubogich, bezrobotnych, • Promowanie i wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, a także popularyzowanie idei pomocy sąsiedzkiej oraz organizowanie na	• Liczba zatrudnionych asystentów osoby niepełnosprawnej. • Liczba zapewnionych form integracji i wsparcia, • Wysokość przeznaczonych środków. • Liczba zniesionych barier dla osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej. • Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programu/projektu. • Liczba miejsc pracy lub miejsc aktywizacji zawodowej utworzonych w ramach projektu/programu. • Liczba indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego. • Liczba osób bezdomnych, • Liczba mieszkań socjalnych, chronionych, readaptacyjnych oraz interwencyjnych. • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących. • Liczba działań i inicjatyw podjętych wspólnie z partnerami społecznym, w tym ngo.
---	--

rzecz ubogich mieszkańców akcji charytatywnych, • Zorganizowanie spójnego systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów faktycznych, • kontynuowania pracy przez pełnomocnika wójta ds. osób niepełnosprawnych,	
Beneficjenci usług: zamieszkujące gminę Słupsk osoby niepełnosprawne, bezrobotne, ubogie, doznające długotrwałej choroby i osoby bezdomne	
III Usługi społeczne w zakresie: Działań na rzecz seniorów.	
Kierunki działań	Wskaźniki osiągnięcia celów
• Praca socjalna oraz udzielanie przez CUS pomocy finansowej i rzeczowej wymagającym tego osobom starszym, • Promowanie aktywnego modelu starzenia się i aktywnej starości; • Kontynuowanie i rozwój przedsięwzięć w ramach aktywnych i zdrowych form spędzania czasu wolnego przez seniorów (w tym zajęcia kulturalne, rekreacyjne i edukacyjne, informatyczne, imprezy i spotkania integracyjne, wycieczki, wigilie, zajęcia i warsztaty), • Upowszechnianie informacji na temat systemu teleopieki; • Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych i specjalistycznej opieki zdrowotnej w miejscach zamieszkania seniorów, • Stworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów,	• Liczba seniorów korzystających z pomocy CUS, • wysokość środków przeznaczonych na potrzeby osób starszych, • Liczba kampanii informacyjnych, • Liczba beneficjentów systemu teleopieki, • Liczba świadczeń medycznych realizowanych w warunkach domowych, • Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych. • Liczba materiałów informacyjnych, • Liczba placówek dziennego pobytu dla seniorów, • Liczba osób korzystających z Karty Seniora Gminy Słupsk, • Liczba organizacji współpracujących. • Liczba podejmowanych inicjatyw i działań, w tym zajęć, szkoleń i warsztatów. • Wysokość przeznaczonych środków.

• Wdrożenie w szkołach programów edukacyjnych na temat postrzegania i rozumienia starości i problemów osób starszych, • Doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej oraz kadr instytucji i wolontariuszy w zakresie wspierania osób starszych, w szczególności seniorów niesamodzielnych i zamieszkujących mniejsze miejscowości, • Wspieranie dalszej działalności klubów seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Redzikowie i Gminnej Rady Seniorów, • Dalsze zapewnienie dostępu do bezpłatnej infolinii "Seniorowo", • Realizacja założeń Gminnego Programu „Gmina Słupsk Seniorom na lata 2018-2027”, • Promowanie i rozwój systemu Karty Seniora Gminy Słupsk, zapewniającej zniżki na usługi świadczone przez partnerów programu, • Kontynuowanie udziału w projekcie „Srebrna Sieć II”, • Wspieranie współpracy w zakresie polityki senioralnej pomiędzy organizacjami pozarządowymi, klubami seniora, UTW, OSP i kołami gospodyń wiejskich.	
Beneficjenci usług: zamieszkujące gminę Słupsk osoby w wieku powyżej 60 r.ż.	
IV Usługi społeczne w zakresie: Poprawa funkcjonowania administracji samorządowej w gminie	

Kierunki działań	Wskaźniki
• Wdrożenie systemu anonimowych ankiet na temat pracy urzędników gminnych i radnych, • kontynuowanie praktyki zapewniającej przynajmniej jeden dzień w tygodniu z przedłużonymi godzinami obsługi interesantów, • Lepsze dostosowanie godzin pracy urzędów do potrzeb osób pracujących, • Dalsze realizowanie stałych dyżurów wójta gminy, • wprowadzenie stałych dyżurów pracowników z kluczowych jednostek UG i CUS w świetlicach wiejskich, • organizowanie częstszych dyżurów i spotkań z radnymi w sołectwach, • dywersyfikacja kanałów informacyjnych, w celu możliwie najszerszego upowszechniania wśród mieszkańców informacji na temat spraw lokalnych (ogłoszenia na tablicach sołeckich, Facebook, ujednolicony system sms, strona www, plakaty, ulotki itp.), • wzrost zaangażowania sołtysów w informowanie o przedsięwzięciach, konsultacjach i akcjach podczas spotkań wiejskich w sołectwach i na tablicach sołeckich, • stworzenie spójnej strategii informacyjnej władz gminy na temat planowanych działań, spotkań i konsultacji społecznych,	• Wyniki i liczba zebranych ankiet, • Liczba zrealizowanych dyżurów/spotkań, • Liczba szkoleń zawodowych, • Liczba uczestników szkoleń, • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących. • Wysokość przeznaczonych środków.

• Podnoszenie kompetencji pracowników instytucji świadczących usługi społeczne, w szczególności poprzez organizowanie szkoleń. • Poprawa wyposażenia instytucji niezbędnego do świadczenia wysokiej jakości usług społecznych	
Beneficjenci usług: mieszkańcy gminy Słupsk i pracownicy administracji samorządowej gminy Słupsk.	
V Usługi społeczne w zakresie: Ochrona środowiska naturalnego w gminie	
Kierunki działań	Wskaźniki
• Organizowanie i promowanie cyklicznych akcji sprzątania lasów i rzek, w tym zwłaszcza akcji „Posprzątaj swoją gminę” ze szczególnym naciskiem na te sołectwa, w których akcja nie była dotąd prowadzona, • Przeciwdziałanie i zapobieganie nielegalnemu spalaniu śmieci (w tym tzw. małej emisji) w szczególności poprzez częstsze patrole prewencyjne i kontrole domowych palenisk przez straż gminną oraz wyciąganie konsekwencji prawnych z nielegalnej utylizacji śmieci, • Przeciwdziałanie i zapobieganie wyrzucaniu śmieci do lasu i innych niedozwolonych miejsc w szczególności poprzez instalowanie fotopułapek i monitoringu oraz zakup lub wynajem dronów antysmogowych, a także	• Liczba zorganizowanych akcji, • Liczba uczestników wydarzeń, • Wysokość środków przeznaczonych na działania ochrony środowiska, • Liczba godzin patroli prewencyjnych, • Liczba kontroli domowych palenisk, • Liczba zamontowanych fotopułapek i urządzeń monitoringu, • Liczba dronów antysmogowych pozostających w dyspozycji gminy • Liczba proekologicznych kampanii informacyjnych, • Liczba publikacji/broszur na temat ekologii, • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących. • Wysokość przeznaczonych środków.

• wydzielenie terenów zielonych dostępnych tylko dla właścicieli psów, • poprawa edukacji ekologicznej dzieci, młodzieży i dorosłych (np. podczas spotkań wiejskich w sołectwach).	
Beneficjenci usług: ogół mieszkańców gminy Słupsk	
VI Usługi społeczne w zakresie: polepszenie stanu infrastruktury gminy	
Kierunki działań	Wskaźniki
• Prowadzenie przez gminę dalszych inwestycji w modernizację i rozwój infrastruktury drogowej, • poprawa systemu komunikacji zbiorowej na terenie samej gminy oraz z gminami ościennymi, • Upowszechnianie dostępu do sieci Internet poprzez zapewnienie światłowodu, zwłaszcza dla szkół, • Likwidacja tzw. „białych plam” czyli rejonów gminy, w których występują problemy z dostępem do sieci Internet lub telefonii komórkowej, • rozwój ścieżek i tras rowerowych, zwłaszcza służących jako alternatywny sposób dojazdu do Miasta Słupska. • Zwiększenie liczby koszy na śmieci, • Dalsza działalność Gminnego Towarzystwa Budownictwa Społecznego w Jezierzycach Sp. z o.o.,	• Liczba zrealizowanych inwestycji, • Wysokość przeznaczonych środków. • Liczba internautów zamieszkujących gminę, • Długość ścieżek i tras rowerowych, • Liczba koszy na śmieci, • Liczba szkół z zapewnionym dostępem do Internetu, • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
Beneficjenci usług: ogół mieszkańców gminy Słupsk	

VII Usługi społeczne w zakresie: Usprawnienie systemu służby zdrowia w gminie	
Kierunki działań	Wskaźniki
• Podjęcie działań w kierunku zwiększenia liczby pielęgniarek i lekarzy, zwłaszcza lekarzy specjalistów, • Kontynuacja wdrażania dotychczasowych programów z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia (krioterapia dla mieszkańców, Zdrowa Żywość - dożywianie wszystkich dzieci w szkołach, szczepienia przeciw HPV, program In Vitro).	• Liczba nowo zatrudnionego personelu. • Rodzaj i liczba specjalizacji nowo zatrudnionych lekarzy, • Wysokość przeznaczonych środków, • Liczba i zakres realizowanych programów, • Liczba beneficjentów programów.
Beneficjenci usług: ogół mieszkańców gminy Słupsk.	
VIII Usługi społeczne w zakresie: Poszerzenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców gminy	
Kierunki działań	Wskaźniki
• Kontynuowanie i rozwój działalności Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy Słupsk, • Zapewnienie warunków do dalszego funkcjonowania Centrów Aktywności Lokalnej i świetlic wiejskich, • dalsze prowadzenie Centrum Promocji Produktów Lokalnych w Krępie Słupskiej, • współpraca władz gminy i instytucji kultury z Muzeum Kultury Ludowej Pomorza w Swołowie, • Wzmocnienie integracji międzypokoleniowej poprzez organizację	• Rodzaj i liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, • Liczba beneficjentów wydarzeń, • Rodzaj i liczba zmodernizowanych i zbudowanych obiektów sportowych, • Liczba projektów zorganizowanych przez instytucje kultury/oświaty/sportu w partnerstwie z podmiotami zewnętrznymi, • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących. • Wysokość przeznaczonych środków.

impresz o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym, edukacyjnym • rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (np. budowa skateparku, boisk do gry, kortów, pływalni, ścieżek rowerowych i biegowych), • kontynuowanie i rozwój działalności przez Ośrodek Sportu i Rekreacji Gminy Słupsk Sp. z o.o., • wspierania i upowszechnienia kultury fizycznej, w tym organizowanie zawodów sportowych, • organizowanie pikników rodzinnych i występów teatru amatorskiego, • wspierania udziału gminnych klubów sportowych w imprezach i zawodach sportowych, • rozwój współpracy instytucji kultury z organizacjami pozarządowymi, OSP, klubami seniora i kołami gospodyń wiejskich.	
Beneficjenci usług: ogół mieszkańców gminy Słupsk.	
IX Usługi społeczne w zakresie: Polepszenie działania systemu oświaty w gminie i poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu uczniów	
Kierunki działania	Wskaźniki
• Podjęcie działań w celu zwiększenia liczby żłobków i przedszkoli w gminie, • Rozwój kompetencji zawodowych nauczycieli poprzez udział w warsztatach, szkoleniach, konferencjach i seminariach,	• Liczba nowo powstałych w gminie żłobków i przedszkoli, • Liczba osób korzystających z oferty żłobków i przedszkoli,

• Dalsze finansowanie przez władze gminy obiadów dla uczniów (przy symbolicznej odpłatności rodziców/opiekunów) oraz transportu do/z placówek oświaty, • organizowane lekcji/szkoleń lub warsztatów dla uczniów na temat logiki, • cykliczne zapraszanie na spotkania do klasy przedstawicieli różnych zawodów (jak np. lekarz, pielęgniarka, prawnik, dziennikarz, informatyk, księgowy, itp.), • Organizowanie częstszych wycieczek i wyjść klasowych m.in. do instytucji kultury, teatrów, kin i muzeów, • Organizowanie konkursów szkolnych, • Zapewnienie warunków sprzyjających funkcjonowaniu kółek zainteresowań, • Rozwój oferty instytucji kultury skierowanej do uczniów, • Organizacja zajęć pozalekcyjnych, • Wspieranie młodych talentów, • organizacja imprez kulturalnych rozwijających zainteresowania ludzi młodych, • angażowanie ludzi młodych w kreowanie pomysłów na rozbudowę oferty kulturalnej, • wspieranie młodzieży w samoorganizacji na rzecz rozwoju oferty kulturalnej.	• Liczba warsztatów, szkoleń dla kadry pedagogicznej i liczba uczestników takich wydarzeń, • Wysokość przeznaczonych środków. • Liczba spotkań w szkołach z zapraszanyimi przedstawicielami różnych zawodów, • Liczba zorganizowanych konkursów, wycieczek i wyjść klasowych, • Liczba beneficjentów obiadów dla uczniów oraz transportu do/z placówek oświaty, • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących. • Wysokość i liczba przyznanych stypendiów szkolnych/artystycznych,
Beneficjenci usług: uczniowie i kadra placówek oświaty w gminie Słupsk	
X Usługi społeczne w zakresie: Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi aktywności obywatelskiej w gminie	
Kierunki działań	Wskaźniki

• Zwiększenie częstotliwości spotkań i konsultacji mieszkańców z radnymi, • Stworzenie systemu stałych, cyklicznych dyżurów radnych i pracowników CUS w poszczególnych sołectwach, • Dalsze realizowanie stałych dyżurów wójta gminy, • Wprowadzenie praktyki corocznych ankiet wśród mieszkańców na temat oceny spraw lokalnych, oczekiwań i propozycji zmian. • Zapewnienie warunków do dalszej pracy i rozwoju podmiotów dialogu obywatelskiego i społecznego (Gminnej Rady Seniorów i Młodzieżowej Rady Gminy), • Podjęcie działań na rzecz powołania Gminnej rady działalności pożytku publicznego oraz Rady ds. osób niepełnosprawnych, • Monitoring częstotliwości udziału dzieci i młodzieży szkolnej w akcjach społecznych charytatywnych, ekologicznych i konkursach edukacyjnych/oświatowych, • podjęcie długofalowych działań w celu większego zintegrowania i włączenia mieszkańców napływowych w sprawy lokalne gminy (w tym m.in. lepsza promocja gminy jako miejsca atrakcyjnego do życia, dalsze inwestycje w infrastrukturę oraz wspólne akcje dla mieszkańców, w tym kontynuowanie akcji „Poznaj swojego sąsiada”),	• Liczba spotkań/dyżurów, • Liczba zebranych ankiet, • Wyniki ankiet • Liczba zebrań podmiotów dialogu obywatelskiego i społecznego, • Liczba zorganizowanych akcji/kampanii społecznych, w tym z udziałem dzieci i młodzieży szkolnej, • Liczba uczestników akcji i konsultacji społecznych, • Liczba przeprowadzonych konsultacji społecznych i liczba uzyskanych sugestii/wniosków mieszkańców, • Liczba powstałych w gminie organizacji pozarządowych, • Wysokość przeznaczonych środków. • Wysokość środków przekazanych na realizację zadań przez organizacje pozarządowe, • Liczba subskrybentów systemu powiadamiania SMS, • Wysokość środków przeznaczonych na realizację projektów w ramach budżetu obywatelskiego i funduszy sołeckich, • Liczba projektów zgłoszonych/wdrożonych w ramach budżetu obywatelskiego i funduszy sołeckich, • Liczba organizacji i stowarzyszeń współpracujących.
--	--

• Kontynuowanie programu przyznawania Pakietu Powitalnego nowo zameldowanym mieszkańcom gminy, • promowanie dobrych praktyk i przykładów zrealizowanych w gminie społecznych inicjatyw oddolnych, • wsparcie gminy dla organizacji pozarządowych, nieformalnych inicjatyw społecznych, kół gospodyń, organizacji zrzeszających przedsiębiorców i rolników, w tym doradztwo prawne w instytucjach gminnych, • Wdrożenie i promowanie budżetu obywatelskiego, • kontynuowanie realizacji funduszy sołeckich, • polepszenie jakości gazety gminnej „Nasza Gmina Nasze Życie”. • Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców SMS,	
Beneficjenci usług: ogół mieszkańców gminy Słupsk.	

53 OKRES REALIZACJI

Niniejszy Program Usług Społecznych będzie realizowany od dnia przyjęcia niniejszego Programu do 31.12.2025 roku.

54 ORGANIZACJA, REALIZATOR I WYKONAWCY PROGRAMU

Zgodnie z art. 7 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych realizatorem programu usług społecznych jest Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk, do którego zadań należy:

- koordynacja, udział w realizacji i monitoring wdrażania programu usług społecznych,
- opracowywanie dokumentów wymaganych do świadczenia usług społecznych,
- udzielanie wsparcia merytorycznego wykonawcom w sprawach związanych z realizacją programu usług społecznych,
- wyszukiwanie i włączanie podmiotów mogących realizować usługi społeczne na rzecz mieszkańców.

Wykonawcą usług społecznych określonych w niniejszym są:

- jednostki organizacyjne gminy, w tym Urząd Gminy, Centrum Usług Społecznych, Centrum Kultury i Biblioteka Publiczna Gminy Słupsk,
- organizacje pozarządowa lub podmioty, o którym mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688 i 1570), wyłonione na podstawie tej ustawy,
- podmioty wyłonione na podstawie ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U z 2019r. poz. 2019).
- podmioty wykonujący działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej.

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych wyraźnie odróżnia od siebie realizatora programu usług społecznych – rozumianego jako podmiot, którego zadaniem jest podejmowanie wszystkich rodzajów działań, w tym kwalifikowanie do programu, dobieranie usług do beneficjentów, koordynowanie usług i ich monitorowanie od wykonawców usług – czyli podmiotów, które zostaną wyznaczone do ich faktycznego świadczenia na rzecz odbiorców tych usług.

Program będzie wdrażany w zgodzie z postanowieniami poniższych dokumentów, w których są ustanowione szczegółowe zasady zapewniania i prowadzenia danych rodzajów usług społecznych:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,

- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Program „Gmina bez azbestu”
- Gminny Program dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych i gimnazjalnych – „Zdrowa Żywność”.
- Gminny Program Pomocy dla Rodzin „Nasza Gmina to Rodzina”
- Gminny Program działań wspierających rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie gminy Słupsk – Karta Dużej Rodziny,

Tabela 6. Etapy realizacji Programu Usług Społecznych Gminy Słupsk

Etap	Czynności	Termin realizacji
1.	Podjęcie uchwały przez Radę Gminy Słupsk w sprawie przyjęcia do realizacji Programu Usług Społecznych Gminy Słupsk na okres od 01.12.2021 r. do 31.12.2025 r.	IV kwartał 2021r.
2.	Koordynowanie wdrożenia założeń Programu Usług Społecznych, w tym przygotowanie dokumentacji związanej ze zleceniem usług, zlecenie usług społecznych, realizacja usług społecznych	Od 01.12.2021 r. do 31.12.2025 r.
3.	Bieżące monitorowanie realizacji Programu Usług Społecznych	Od 01.12.2021 r. do 31.12.2025 r.
4.	Przygotowanie końcowej informacji o realizacji Programu Usług Społecznych	do 31.12.2026 r.

55. CHARAKTERYSTYKA I PRZEWIDYWANA LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMEM

Adresatami Programu Usług Społecznych są mieszkańcy Gminy Słupsk, z priorytetowym uwzględnieniem:

- osób powyżej 60 roku życia (przewidywana liczba 1000)
- rodzin z dziećmi, w tym rodzin dysfunkcyjnych i z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, (przewidywana liczba 40)
- osób z niepełnosprawnościami, które trwale albo okresowo są niezdolne do wypełniania poszczególnych ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, wywołującej niezdolność do pracy, zamieszkujące na terenie gmin, (przewidywana liczba 50)
- opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu - osób z niepełnosprawnościami lub osób starszych zamieszkujące na terenie gminy, (przewidywana liczba 25)
- dzieci i młodzieży szkolnej, pomiędzy 11 a 18 rokiem życia, zamieszkującej lub kształcącej się w szkołach podstawowych/ ponadpodstawowych na terenie gminy, (przewidywana liczba 100).
- osób z uzależnieniami lub uwięzionych w przemoc domową (przewidywana liczba 25).

56. WARUNKI I TRYB KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH DO KORZYSTANIA Z USŁUG SPOŁECZNYCH OFEROWANYCH W PROGRAMIE

Warunki oraz tryb kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych ujętych w niniejszym Programie realizowane będą zgodnie z przepisami rozdziału 5 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych pt. „Zasady realizowania programów usług społecznych przez centrum”.

Podstawowym warunkiem dla osób, które chcą skorzystać z usług społecznych założonych w Programie Usług Społecznych jest zamieszkiwanie na terenie Gminy Słupsk. Przez mieszkańca Gminy Słupsk rozumie się obywatela polskiego lub cudzoziemca, który ma miejsce zamieszkania i przebywa (z zamiarem stałego pobytu) na terenie Gminy Słupsk.

57. DANE OSOBOWE NIEZBĘDNE DO KWALIFIKOWANIA OSÓB ZAINTERESOWANYCH SKORZYSTANIEM Z USŁUG SPOŁECZNYCH

Zakres danych osobowych niezbędnych do kwalifikowania osób zainteresowanych do korzystania z usług społecznych obejmuje:

- podstawowy zakres danych (imię, nazwisko, PESEL, adres zamieszkania, numer telefonu/adres e-mail),
- dodatkowy zakres danych wynikając ze specyfiki danej usługi oraz przepisów szczególnych prawa, które regulują daną sferę świadczonych usług społecznych i dotyczą kwalifikowania grup odbiorców do usług społecznych.

Ponadto każdy beneficjent usług społecznych jest zobowiązany do zapoznania się z klauzulą informacyjną oraz oświadczeniem z zakresu przetwarzania danych osobowych wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) [Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016]

58. MONITOROWANIE I OCENA PROGRAMU ORAZ MIERNIKI EFEKTYWNOŚCI

Prowadzenie na bieżąco monitoringu działań, które są podejmowane w ramach niniejszego Programu, stanowi fundament ich należytego wykonania. **Monitoring bieżący** wiąże się ze stałym obserwowaniem, jakie postępy są czynione w realizacji założonych działań we wszystkich przewidzianych sferach usług społecznych. **Wykonawcy usług społecznych określonych w Programie - zgodnie ze swoją właściwością statutową - są odpowiedzialni za prowadzenie we własnym zakresie monitoringu przedsięwziętych działań. Jednostki te przekazują informację w formie raportu na temat wdrożonych działań i osiągniętych rezultatów corocznie do realizatora programu – Centrum Usług Społecznych Gminy Słupsk, w terminie do końca kwietnia każdego roku. W raporcie mogą zostać wskazane**

również sugestie co do podjęcia nowych działań lub skorygowania już wdrażanych, o ile zostaną zauważone relewantne zmiany społeczne lub nowe potrzeby społeczności lokalnej.

Bezpośrednio po zakończeniu realizacji Programu Centrum Usług Społecznych sporządzi końcową informację z realizacji Programu (ewaluację końcową) i przedstawi ją Wójtowi Gminy. Zgodnie z art. 6 ust. 2 Ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, informacja będzie zawierać:

- nazwę programu;
- okres realizacji programu;
- przewidywaną liczbę osób objętych programem oraz liczbę osób, które skorzystały z usług społecznych określonych w programie, w podziale na poszczególne usługi;
- opis stopnia realizacji programu;
- wyniki monitorowania realizacji programu i ocenę programu w oparciu o mierniki efektywności realizacji programu;
- koszty realizacji programu;
- listę wykonawców poszczególnych usług społecznych określonych w programie.

Końcowa informacja z realizacji Programu zostanie udostępniana na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy Słupsk oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Centrum Usług Społecznych, w terminie 4 miesięcy od zakończenia realizacji programu usług społecznych.

Analiza wyników uzyskanych w toku monitorowania realizacji programu oraz ocena programu w oparciu o mierniki efektywności realizacji programu będą punktem wyjścia do opracowania nowego Programu na następne lata.

W celu skutecznego przygotowania końcowej informacji z realizacji Programu, Wójt Gminy może powołać zespół zadaniowy, w skład którego mogą wejść m.in.:

- przedstawiciele wykonawców usług społecznych
- reprezentanci podmiotów współdziałających (partnerskich) w realizacji Programu,
- pracowników Centrum Usług Społecznych
- zewnętrzni eksperci w zakresie prawa, socjologii i organizacji.

Do Przeprowadzeniu ewaluacji końcowej posłużą wskaźniki ilościowe i jakościowe.

Podstawą ewaluacji ilościowej będzie analiza danych liczbowych podanych w corocznych raportach wykonawców usług społecznych. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

Natomiast w ewaluacji jakościowej zostanie wzięta pod uwagę:

- Poziom zadowolenia odbiorców z usług społecznych,
- Jakość realizacji usług społecznych przez wykonawców uwzględniając:
 - kompetencje osób realizujących usługę,
 - czas realizowanej usługi,
 - miejsce realizowanej usługi,
 - komunikatywność (wyczerpujące i zrozumiałe przekazanie informacji),
- Średni czas związany z realizacją usługi w stosunku do efektów.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji zarówno ilościowej, jak i jakościowej są:

- ocena zasobów pomocy społecznej;
- sprawozdanie z działalności Centrum Usług Społecznych w Słupsku;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- sprawozdania z monitoringu.

Przygotowanie końcowej informacji o realizacji Programu może zostać zlecone przez gminę Słupsk na rzecz podmiotu zewnętrznego.

Miernikiem efektywności realizacji zadań podjętych w ramach Programu będzie analiza porównawcza danych liczbowych. Zestawieniu będą podlegać dane uzyskane w wyniku ewaluacji wdrożenia działań przyjętych w niniejszym Programie w roku 2021 oraz dane opisujące stan realizacji w gminie Słupsk analogicznych działań w 2025 roku.

Dodatkowy – z uwagi na znaczny stopień subiektywizmu – **miernik efektywności realizacji Programu** mogą stanowić oceny stopnia wdrożenia i przydatności poszczególnych działań wyrażone w toku wywiadu pogłębionego, jaki zostanie przeprowadzony z przedstawicielami jednostek zaangażowanych w realizację Programu (w szczególności reprezentantów CUS, GKRPA i Zespołu Interwencyjnego).

59. BUDŻET, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU & ODPLATNOŚĆ ZA USŁUGI SPOŁECZNE

Środki finansowe przeznaczone na realizację Programu będą przewidziane w corocznej uchwale budżetowej Rady Gminy Słupsk. Środki będą pochodzić w szczególności z:

- budżetu gminy;
- budżetu powiatu słupskiego;
- budżetu województwa pomorskiego;
- budżetu Państwa;
- Funduszu Pracy;
- Narodowego Funduszu Zdrowia;
- Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- funduszy Unii Europejskiej;
- budżetu partnerstwa publiczno-prywatnego.

Dostęp do usług społecznych przewidzianych w niniejszym Programie jest z zasady nieodpłatny, chyba że przepisy szczególne przewidują inaczej lub władze gminy Słupsk podejmą w przyszłości inną decyzję w przedmiocie wprowadzenia odpłatności za wskazane usługi społeczne.

SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

Wykres 1. Piramida wieku mieszkańców gminy Słupsk, 2019	15
Wykres 2. Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Słupsk (2004-2019)	21
Wykres 3. Szkolnictwo podstawowe w gminie Słupsk w l. 2003-2018	23
Wykres 4. Imprezy organizowane przez domu kultury i ich uczestnicy w l. 2011-2019	25
Wykres 5. Ćwiczący w klubach sportowych w gm. Słupsk w l. 2008-2018	33
Wykres 6. Przestępstwa stwierdzone w gm. Słupsk (2012-2019)	36
Tabela 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnień	47
Tabela 2. Rodzaje pomocy społecznej udzielanej ze względu na przemoc w rodzinie	47
Tabela 3. Powody przyznawania pomocy społecznej	48
Tabela 4. Analiza SWOT – usługi społeczne.	71
Tabela 5. Opis sfer oferowanych usług społecznych wraz ze wskaźnikami ich realizacji	75
Tabela 6. Etapy realizacji Programu Usług Społecznych Gminy Słupsk	90
Rys. 1. Położenie gminy wiejskiej Słupsk w powiecie słupskim i w woj. pomorskim.	7
Rys. 2. Mapa gminy Słupsk i usytuowanie na tle kraju	7
Rys. 3. Herb powiatu słupskiego i gminy Słupsk	8
Rys. 4. Herb województwa pomorskiego	8
Rys. 5. Europa inwestująca w obszary wiejskie. Oficjalna informacja na temat realizowanego przez UTW Redzikowo projektu ze środków unijnych	17
Rys. 6. Rada Seniorów Gminy Słupsk (2018-2021)	20